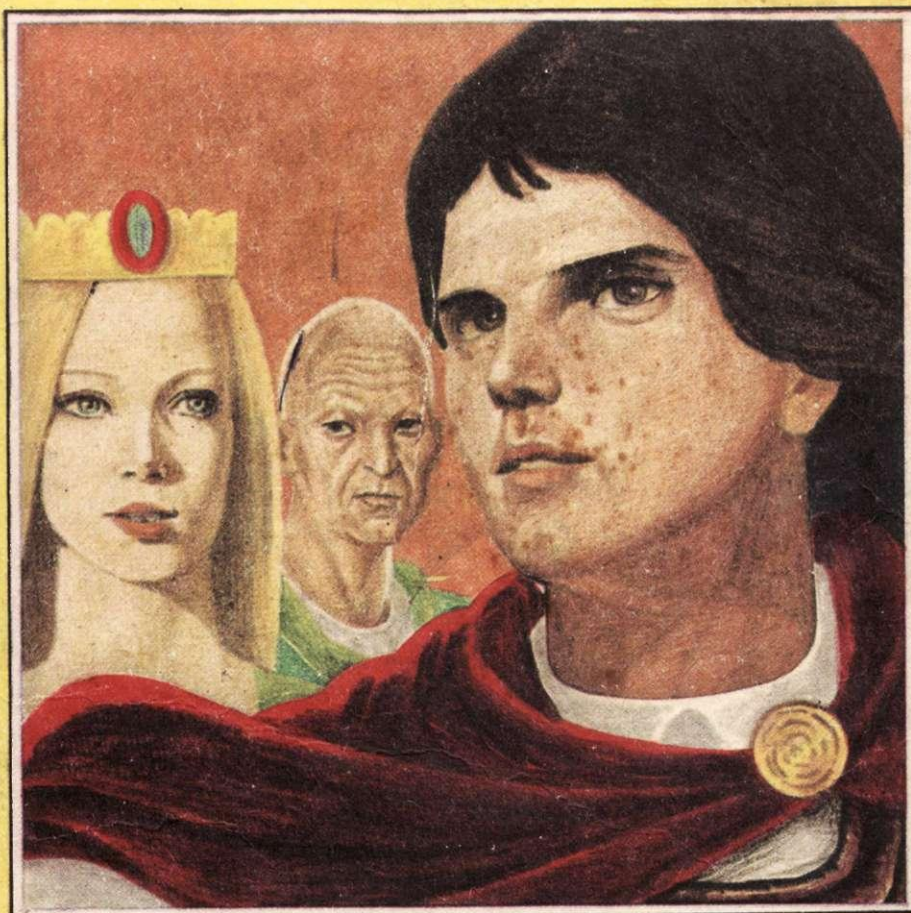

ION CREANGĂ

POVESTEA LUI

NAKAP ALB

EDITURA ION CREANGĂ

ION CREANGĂ
POVESTEA LUI
HARAP ALB

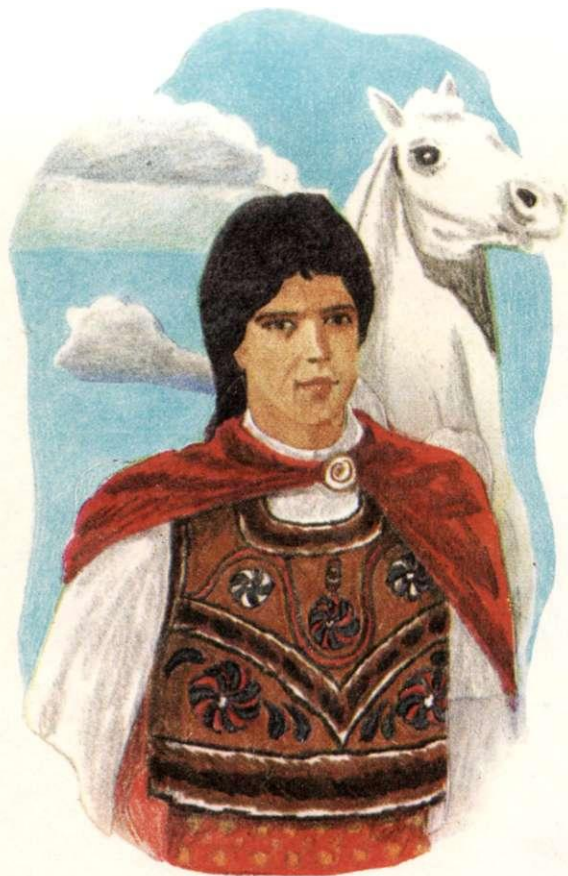
ION CREANGĂ

POVESTEA LUI

ȚARAP-ALB

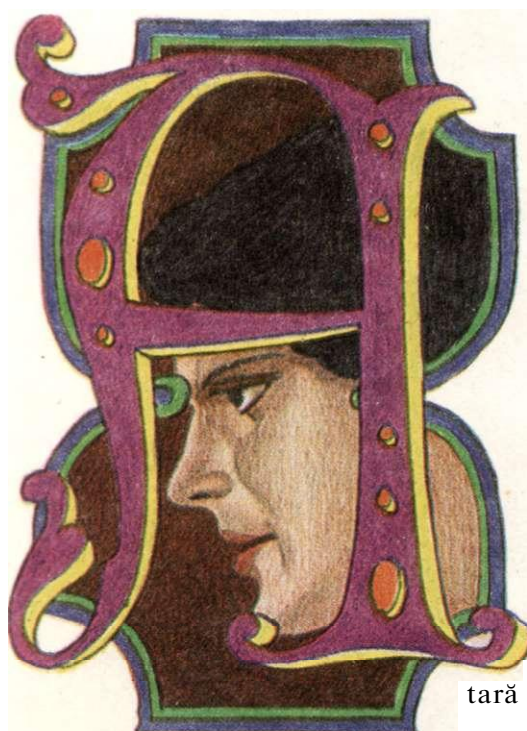

EDITURA ION CREANGĂ
BUCUREȘTI, 1979

ilustrații de
IACOB DESIDERIU

POVESTEA LUI HARAP ALB

Amu cica era odată într-o țară un crai care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde împărat; și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecuse la mijloc, de când acești frați nu mai avuse prilej a se întâlni amîndoi. Iară verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuse niciodată, de când erau ei. Și așa veni împrejurarea, de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale, pentru că țara în care împărățea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pămîntului, și crăia istuilalt, la altă

margine. Și apoi pe vremile acele, mai toate țările erau bîntuite de războaie grozave, drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute și foarte încurcate, și de aceea nu se putea călători așa de ușor și fără primejdii ca în ziua de astăzi. Și cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii, adeseori dus rămînea pînă la moarte.

Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba, și să încep a depăna firul poveștii.

Amu cică împăratul acela, aproape de bătrînețe, căzînd la zăcare, a scris carte frățîne-său craiului să-i trimită grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoți, ca să-l lase împărat în locul său, după moartea sa.. Craiul, primind cartea, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa și le zice:

— Iaca, ce-mi scrie frate-meu și moșul vostru.

Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea, are voie din partea mea să se ducă, ca să împlinească voința cea mai de pe urmă a moșului vostru.

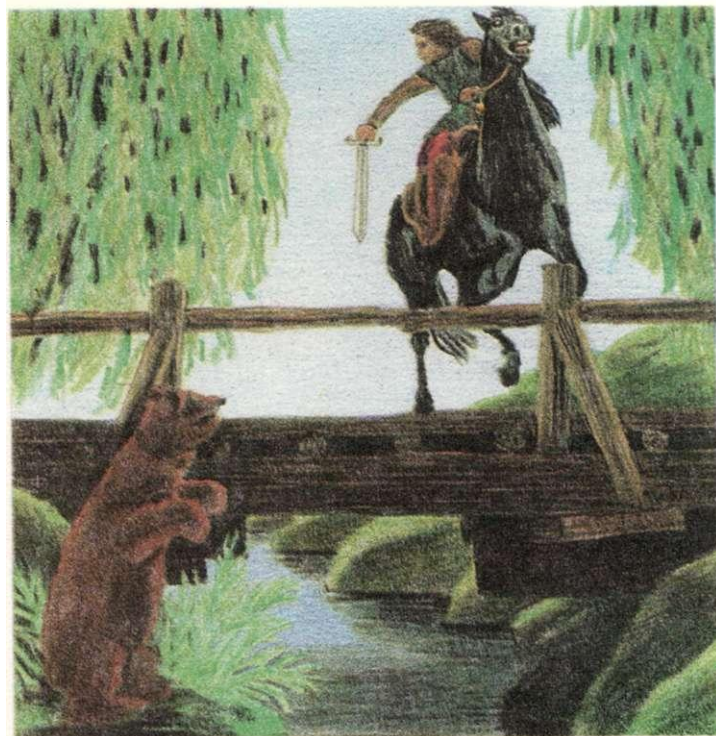
Atunci feciorul cel mai mare ie îndrăzneală și zice:

— Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sînt cel mai mare dintre frați; de aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primeneală, arme și cal de călărie, ca să și pornesc, fără zăbavă,

— Bine, dragul tatei, dacă te bizuiești că-i putea răzbate pînă acolo și crezi că ești în stare a cîrmui și pe alții, alege-ți un cal din herghelie, care-i vrea tu, ie-ți bani, cît ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală, și mergi cu bine, fătul meu.

Atunci feciorul craiului își ie cele trebuitoare, sărută mîna tătîne-său, primind carte de la dînsul cătră împăratul, zice rămas bun fraților săi și apoi încalecă și pornește cu bucurie spre împărăție.

Craiul însă vrînd să-l ispitească, tace molcum, și, pe înserate, se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, iese înaintea fecioru-său pe altă cale și se bagă sub un pod. Și cînd să treacă fiu-său pe acolo, numai iaca la capătul podului îl și întîmpină un urs mor-năind. Atunci calul fiului de crai începe a sări in două picioare, forăind, și cît pe ce să izbească pe stăpînu-său. Și fiul craiului, nemaiputînd struni calul și nemaîndrăznind a mai merge înainte, se întoarnă rușinat înapoi la tatu-său.

Pînă să ajungă el, craiul pe de altă parte și ajunsese acasă, dăduse drumul calului, îndosise pielea cea de urs și aștepta acum să vie fecioru-său. Și numai iaca îl și vede viind răpede, dar nu așa după cum se dusesese.

— Da ce ai uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi?! zise craiul cu mirare. Aista nu-i semn bun, după cît știu eu.

— De uitat, n-am uitat nimica, tată, dar ia, prin dreptul unui pod, mi-a ieșit înainte un urs grozav, care m-a vîrît în toți spărieții. Și cu mare ce scăpînd din labele lui, am găsit cu cale să mă întorc la dumneata acasă, decît să fiu prada fiarelor sălbatice. Și de acum înainte, ducă-se din partea mea cine știe, ca mie unuia

nu-mi trebuie nici împărăție, nici nimica; doar n-am a trăi cît lumea, ca să moștenesc pămîntul. — Despre aceasta, bine ai chitit-o, dragul tatei. Se vede lucru, că nici tu nu ești de împărat, nici împărăția pentru tine; și decît să încurci numai așa lumea, mai bine să ȝezi deoparte cum zici, căci mila Domnului: Lac de ar fi, broaște sînt destule. Numai aș vrea să ȝtiu, cum rămîne cu moșu-tău. Așă-i că ne-am încurcat în slăbăciune?

— Tată — zise atunci feciorul cel mijlociu — să mă duc eu, dacă vrei.

— Ai toată voia de la mine, fătul meu; dar mare lucru să fie, de nu ți s-or tăie și ție cărările. Mai ȝtii păcatul, poate să-ți iasă înainte vreun iepure, ceva... și popîc! m-oi trezi cu tine acasă, ca și cu frate-tău, ȝ-apoi atunci rușinea ta n-a fi proastă. Dar dă, cearcă și tu, să vezi cum ți-a sluji norocul. Vorba ceea: Fiecare pentru sine, croitor de pîne. De-i izbuti, bine de bine, iară de nu, au mai pățit și alți voinici ca tine...

Atunci feciorul cel mijlociu, pregătindu-ȝi cele trebuitoare și primind și el carte din mîna tată-său cătră împăratul, își ie ziua bună de la frați și a doua zi pornește și el. Și merge și merge, pînă ce înnoptează bine. Și cînd prin dreptul podului, numai iaca și ursul: mor! mor! mor! Calul fiului de crai începe atunci a forăi, a sări în două picioare și a da înapoi. Și fiul craiului, văzînd că nu-i lucru de ȝagă, se lasă și el de împărăție, și cu rușinea lui se întoarce înapoi la tată-său acasă. Craiul, cum îl vede, zice:

— Ei, dragul tatei, așă-i că s-a împlinit vorba

ceea: Apără-mă de găini, că de cîni nu mă tem. — Ce fel de vorbă-i asta, tată? zise fiu-său rușinat. La dumneta urșii se cheamă găini? Ba ia, acum cred eu frăține-meu, că așa urs oștirea întreagă este în stare să o zdrumice... Încă mă mier cum am scăpat cu viață; lehamite și de împărăție și de tot, că doar, slava Domnului, am ce mînca la casa dumitale.

— Ce mînca văd eu bine că ai; despre asta nu e vorbă, fătul meu — zise craiul posomorît — dar ia spuneți-mi, rușinea unde o puneți? Din trei feciori cîți are tata, nici unul să nu fie bun de nimica? Apoi drept să vă spun, că atunci degeaba mai stricați mîncarea, dragii mei... Să umblați numai așa frunza frăsinelului toată viața voastră, și să vă lăudați că sînteți feciori

de crai, asta nu miroasă a nas de om... Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe-o ureche din partea voastră; la sfîntul așteaptă s-a împlini dorința lui. Halal de nepoți ce are! Vorba ceea:

La plăcinte,

înainte

Și la război

înapoi.

Fiul craiului cel mai mic, făcîndu-se atunci roș cum îi gotca, iese afară în grădină și începe a plînge în inima sa, lovit fiind în adîncul sufletului de apăsătoarele cuvinte ale părintelui său. Și cum sta el pe gînduri și nu se dumerea ce să facă pentru a scăpa de rușine, numai iaca se

trezește dinaintea lui cu o babă gîrbovă de bătrînețe, care umbla după milostenie.

— Da ce stai așa pe gînduri, luminate crăișor? zise baba.. Alungă mîhnirea din inima ta, căci norocul îți rîde din toate părțile și nu ai de ce fi supărat. Ia mai bine miluiește baba cu ceva.

— Ia lasă-mă-ncolo, mătușă, nu mă supăra, zise fiul craiului. Acum am altele la capul meu.

— Fecior de crai, vedea-te-aș împărat! Spune babei ce te chinuiește; că de unde știi, poate să-ți ajute și ea ceva?!

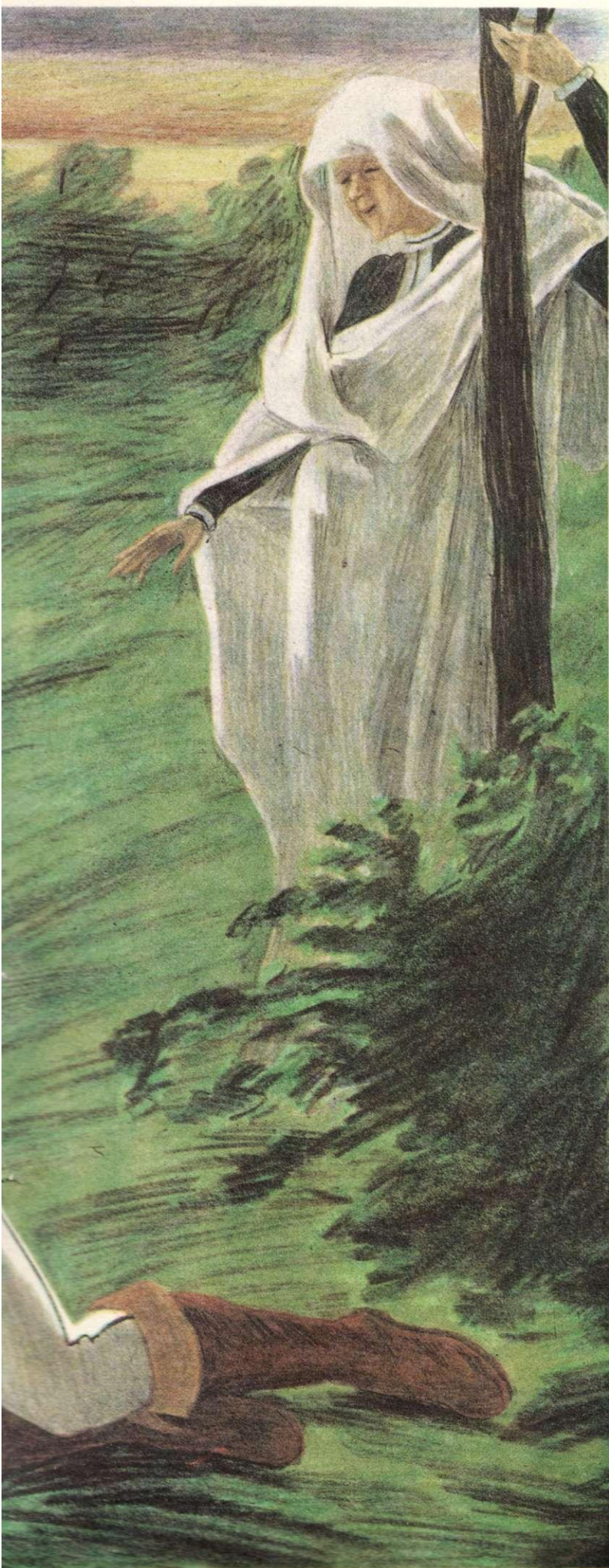
— Mătușă, știi ce? Una-i una și două-s mai multe; lasă-mă în pace, că nu-mi vād lumea înaintea ochilor de năcaz.

— Luminate crăișor, să nu bănuiești, dar nu te iuți așa de tare, că nu știi de unde-ți poate veni ajutor.

— Ce vorbești în dodii, mătușă? Tocmai de la una ca dumneata ți-ai găsit să aștept eu ajutor?

— Poate ți-i deșanț de una ca aceasta, zise baba. Hei, luminate crăișor! Cel de sus varsă darul său și peste cei neputincioși; se vede că așa place sfinției sale. Nu căuta că mă vezi gîrbovă și stremțuroasă, dar prin puterea ce-mi este dată, știu dinainte ceea ce au de gînd să izvo-dească puternicii pămîntului și adeseori rîd cu hohot de nepriceperea și slăbăciunea lor. Așă-i că nu-ți vine a crede, dar să te ferească Dumnezeu de ispită! Căci multe au văzut ochii mei, de atîta amar de veacuri cîte port pe umerele acestea.. Of! crăișorule, crede-mă, că să aibi tu puterea mea, ai vîntura țările și mările, pămîntul l-ai da de-a dura, lumea aceasta ai purta-o, uite așa, pe degete și toate ar fi după gîndul tău. Dar uite ce vorbește gîrbova și neputincioasa!

Iartă-mă, doamne, că nu știu ce mi-a ieșit din gură! Luminate crăișor, miluiește baba cu ceva! Fiul craiului, fărâncat de vorbele babei, scoate atunci un ban și zice:

— Ține, mătușă, de la mine puțin și de la Dumnezeu mult.

— De unde dai, milostivul Dumnezeu să-ți deie — zise baba — și mult să te înzilească. luminate crăișor, că mare norocire te așteaptă. Puțin mai este și ai să ajungi împărat, care n-a mai stat altul pe fața pământului, așa de iubit, de slăvit și de puternic. Acum, luminate crăișor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia, stai liniștit, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu luare-aminte ce ți-o spune: du-te la tată-tău și cere să-ți deie calul, armele și hainele cu care a fost el mire și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi; pentru că ție Ț-a fost scris de sus, să-ți fie dată această cinste. Tatu-tău s-a împotrivi și n-a vrea să te lase, dar tu stăruiește pe lângă dînsul cu rugămintă, că ai să-l îndupleci. Hainele despre care ți-am vorbit sînt vechi și ponosite și armele ruginite, iar calul ai să-l poți alege punînd în mijlocul hergheliei o tavă plină cu jărat; și care dintre cai a veni la jărat să mîînche, acela are să te ducă la împărăție și are să te scape din multe primejdii. Ține minte ce-ți spun eu, că poate să ne mai întîlnim la vreun capăt de lume, căci deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om! Și pe cînd vorbea baba aceste, o vede învăluită într-un hobot alb, rîdicîndu-se în văzduh, apoi înălțîndu-se tot mai sus, și după aceea n-o mai zări defel. Atunci o înfiorare cuprinde pe fiul craiului, rămînînd uimit de spaimă și mirare;

dar pe urma venindu-i inima la loc și plin de încredere în sine că va izbuti la ceea ce gîndea, se înfățișează înaintea tatu-său, zicînd:

— Dă-mi voie ca să mă duc și eu pe urma fraților mei; nu de altă, dar ca să-mi încerc norocul. Și ori oi putea izbuti ori nu, dar îți făgăduiesc dinainte că, odată pornit din casa dumată, înapoi nu m-oi mai întoarce, să știu bine că m-oi întîlni și cu moartea în cale.

— Lucru negîndit, dragul tatei, să aud așa vorbe tocmai din gura ta, zise craiul. Frații tăi au dovedit că nu au inimă într-însii, și din partea lor mi-am luat toată nădejdea. Doar tu să fii mai viteaz, dar parcă tot nu-mi vine a crede, însă dacă vrei și vrei numaidecît să te duci,

eu nu te opresc, dar mi-i nu cumva să te întîlnești cu scîrba în drum și să dai și tu cîntea pe rușine, c-apoi atunci curat îți spun că nu mai ai ce căuta la casa mea.

— Apoi dă, tată, omul e dator să se încerce. Am să pornesc și eu într-un noroc și cum a da Dumnezeu. Și să-mi dai acum calul, armele și hainele cu care ai fost dumneta mire, ca să mă pot duce.

Craiul, auzind aceasta, parcă nu i-a prea venit la socoteală, și încrețind din sprîncene, a zis:

— Hei! hei! dragul tatei, cu vorba aceasta mi-ai adus aminte de cîntecul cela :

*Voinic tînăr, cal bătrîn,
Greu se-ngăduie la drum!*

D-apoi calului meu de pe atunci, cine mai știe unde i-or fi putrezind ciolanele! Că doar nu era să trăiască un veac de om. Cine ți-a vîrît în cap și una ca aceasta, acela încă-i unul... Ori vorba ceea: Pesemne umbli după cai morți să le iei potcoavele.

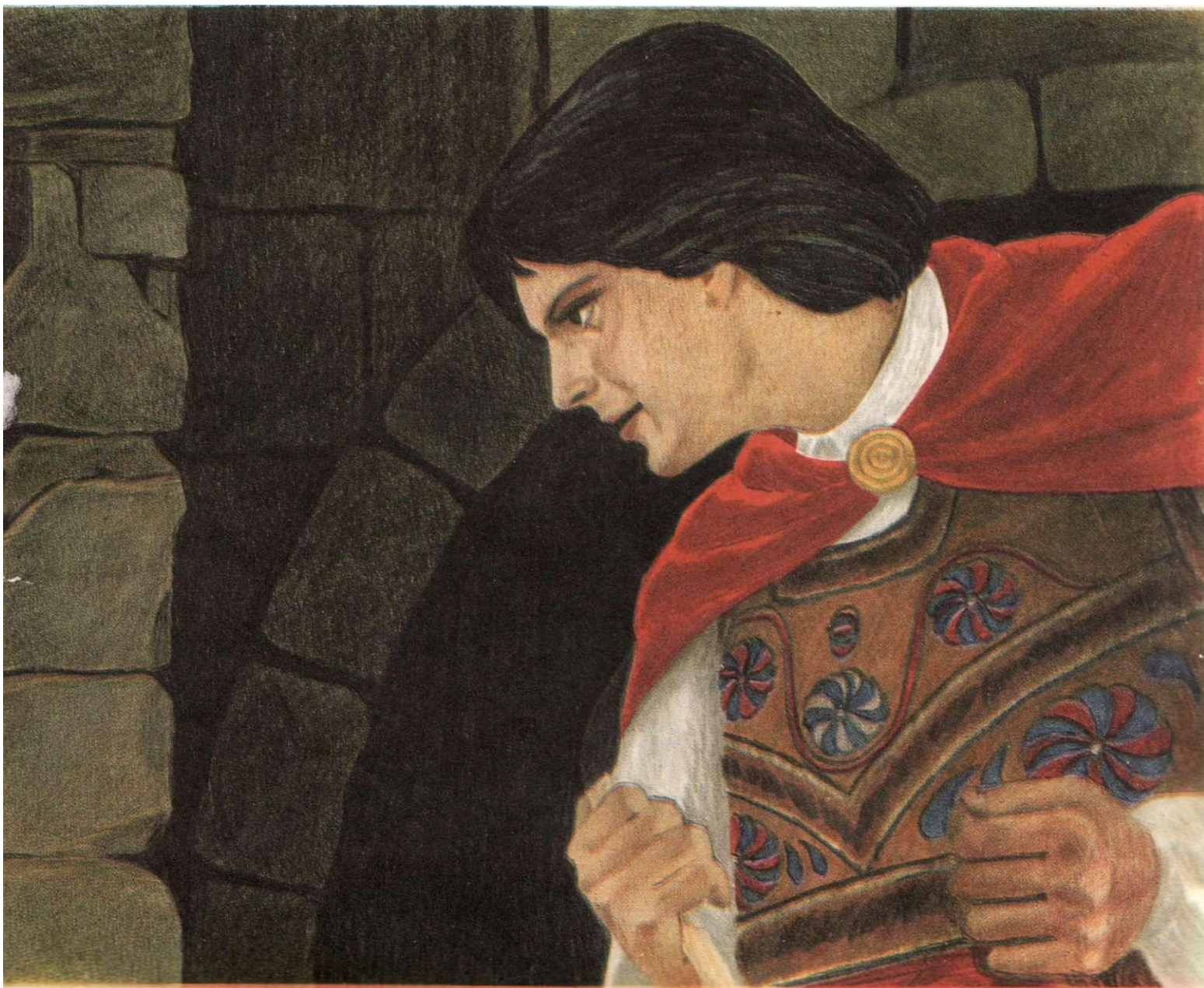
— Tată, atîta cer și eu de la dumneta. Acum, ori c-a fi trăind calul, ori că n-a fi trăind, aceasta mă privește pe mine; numai vreau să știu dacă mi-l dai ori ba.

— Din partea mea, dat să-ți fie, dragul tatei, dar mi-i de-a mirarea, de unde ai să-l iei, dacă n-are ființă pe lume.

— Despre aceasta nu mă plîng eu, tată, bine că mi l-ai dat! De unde a fi, de unde n-a fi, dacă l-oi găsi, al meu să fie.

Și atunci odată se suie în pod și coboară de-acolo, un căpăstru, un frîu, un bici și o șea, toate colbăite, sfarogite și vechi ca pămîntul. Apoi mai scoate dintr-un gherghir niște straie vechi, un arc, niște săgeți, un paloș și un buzdugan, toate pline de rugină, și s-apucă de le grijește bine și le pune de o parte. Pe urmă umple o tavă cu jărat, se duce cu dînsa la herghelie și o pune jos între cai. Și atunci numai iaca ce iese din mijlocul hergheliei o răpciugă de cal grebănos, dupuros și slab, de-i numărai coastele; și venind de-a dreptul la tava, apucă o gură de jărat. Fiul craiului îi și trage atunci cu frîul în cap, zicînd:

— Ghijoagă uricioasă ce ești, din toți caii tocmai tu te-ai găsit să mînînci jărat! De te-a

împinge păcatul să mai vii o dată, vai de steaua ta are să fie.

Apoi începe a purta caii încolo și încoace, și numai iaca slăbătura cea de cal iar se răpede și apucă o gură de jărat. Fiul craiului îi mai trage și atunci un frîu în cap cît ce poate, și apoi iar începe a purta caii de colo pînă colo, să vadă nu cumva a veni alt cal să mîînțe jărat. Și numai iaca și a treia oară tot gloaba cea de cal vine și începe a mînca la jărat, de

n-a mai rămas. Atunci fiul craiului, mînios, îi mai trage un frîu, iar cît ce poate, apoi îl prinde în căpăstru și puindu-i frîul în cap, zice în gîndul său: «Să-l ieu, ori să-i dau drumul; mă tem că m-oi face de rîs. Decît cu așa cal, mai bine pedestru.»

Și cum sta el în cumpene să-l ieie, să nu-l ieie, calul se și scutură de trei ori și îndată rămîne cu părul lins-prelins și tînăr ca un tretin, de nu era alt mînzoc mai frumos în toată herghelia.

Și apoi, uitându-se țință în ochii fiului de crai, zice:

— Sui pe mine, stăpîne, și ține-te bine.

Fiul craiului, punîndu-i zăbala în gură, încalecă și atunci calul o dată zboară cu dînsul pînă la nouri și apoi se lasă în jos ca o săgeată. După aceea mai zboară încă o dată pînă la lună și iar se lasă în jos mai iute decît fulgerul. Și unde nu mai zboară și a treia oară pînă la soare și, cînd se lasă jos, întreabă:

— Ei, stăpîne, cum ți se pare? gîndit-ai vreodată că ai să ajungi:

Soarele

Cu picioarele,

Luna

Cu mîna,

Și prin nouri să cauți cununa?...

— Cum să mi se pară, dragul meu tovarăș?

Ia m-ai băgat în toate grozile morții, căci, cuprins de amețală, nu mai știam unde mă găesc și cât pe ce erai să mă prăpădești.

— Ia așa am amețit și eu, stăpîne, cînd mi-ai dat cu friul în cap să mă prăpădești, și cu asta am vrut să-mi răstorc cele trei lovituri. Vorba ceea: Una pentru alta. Acum cred că mă cunoști și de urît și de frumos, și de bătrîn și de tînăr, și de slab și de puternic; de aceea mă fac iar cum m-ai văzut în herghelie și de acum înainte sînt gata să te întovărășesc oriunde mi-i porunci, stăpîne. Numai să-mi spui dinainte cum să te duc, ca vîntul ori ca gîndul?

— De mi-i duce ca gîndul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vîntul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul craiului.

— Bine, stăpîne. Acum sui pe mine fără grijă și hai să te duc unde vrei.

Fiul craiului, încălecînd, îl netezește pe coamă și zice:

— Hai, căluțul meu!

Atunci calul zboară lin ca vîntul și cînd vîntul au aburit, iaca și ei la craiul în ogradă au sosit.

— Bun sosit la noi, voinice, zise craiul cam cu jumătate de gură. Dar aista cal ți l-ai ales? ...

— Apoi dă, tată, cum a da tîrgul și norocul; am de trecut prin multe locuri și nu vreau să mă ieie oamenii la ochi. M-oi duce și eu cît călare, cît pe jos, cum oi putea. Și zicînd aceste, pune tarnița pe cal, anină armele la oblînc, își ie merinde și bani de ajuns, schimburi în desagi și o ploscă plină cu apă. Apoi sărută mîna tată-său, primind carte de la dînsul cătră împăratul, zice rămas bun fraților săi, și a treia zi

cătră sară pornește și el, mergînd în pasul calului. Și merge el și merge pînă ce înnoptează bine. Și cînd prin dreptul podului, numai iaca îi iese și lui ursul înainte, mornăind înfricoșat. Calul atunci dă năvală asupra ursului și fiul craiului, rădicînd buzduganul să deie, numai iaca ce aude glas de om zicînd:

— Dragul tatei, nu da, că eu sînt.

Atunci fiul craiului descălecă și tată-său, cuprinzîndu-l în brațe, îl sărută și-i zice:

— Fătul meu, bun tovarăș ți-ai ales; de te-a învățat cineva, bine ți-a priit, iară de ai făcut-o din capul tău, bun cap ai avut. Mergi de acum tot înainte, că tu ești vrednic de împărat. Numai tine minte sfatul ce-ti dau: în călătoria ta ai să ai trebuință și de răi și de buni, dar să te ferești de omul roș, iară mai ales de cel spîn, cît îi putea; să n-ai de-a face cu dînșii, căci sînt foarte șugubeți. Și la toată întîmplarea calul, tovarășul tău, te-a mai sfătui și el ce ai să faci, că de multe primejdii m-a scăpat și pe mine în tinerețele mele! Na-ți acum și pielea asta de urs, că ți-a prinde bine vreodată.

Apoi, dezmiardînd calul, îi mai sărută de cîteva ori pe amîndoi și le zice:

— Mergeți în pace, dragii mei. De acum înainte, Dumnezeu știe cînd ne-om mai vedea!... Fiul craiului atunci încălecă și calul scuturîndu-se, mai arată-se o dată tînăr cum îi plăcea craiului, apoi face o săritură înapoi și una înainte și:

*Se ca mai duc la împărăție,
Dumnezeu să ne ție,*

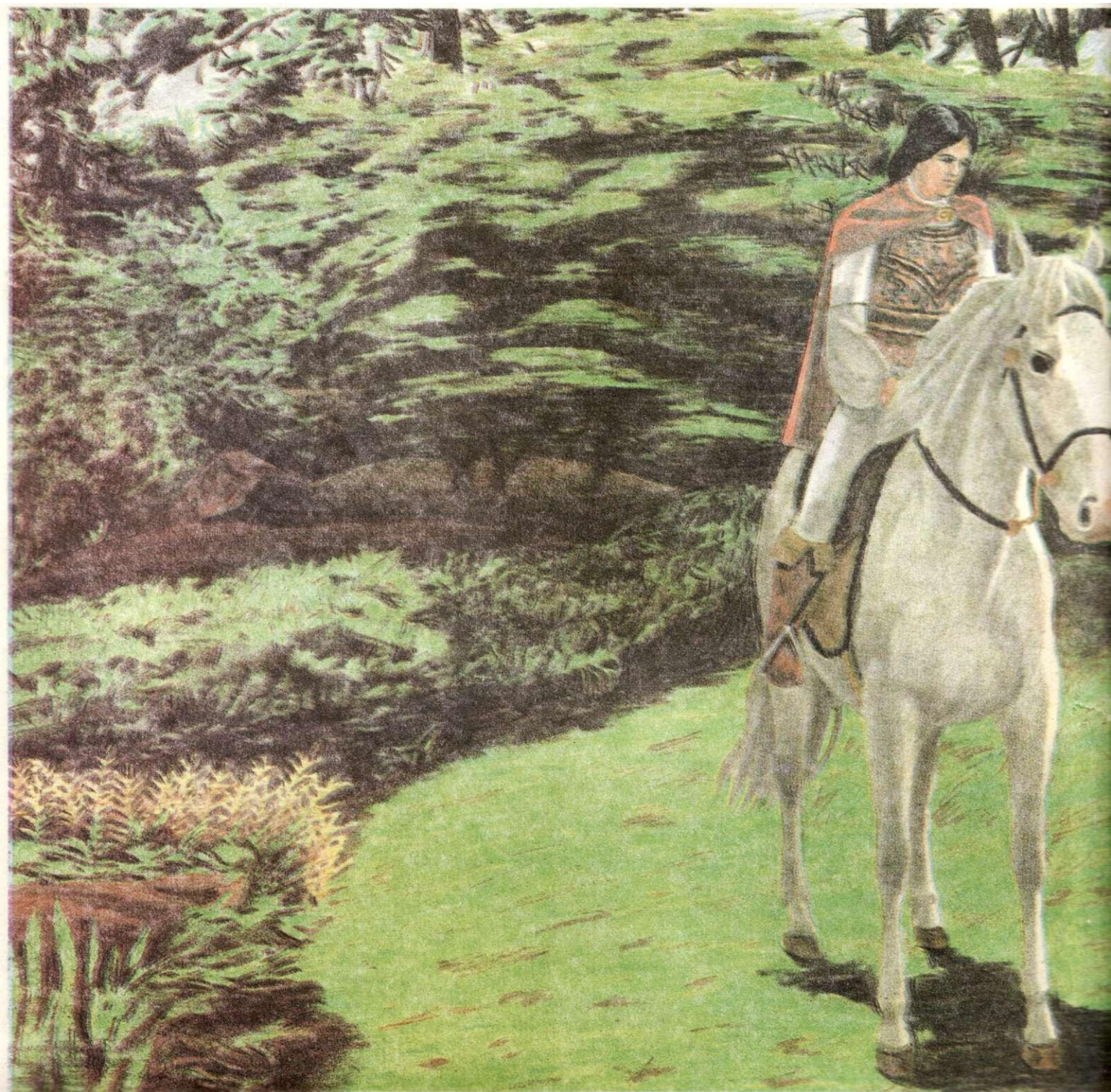
*Că cuvîntul din poveste
înainte mult mai este.*

Și merg ei o zi și merg două și merg patruzeci și nouă, pînă ce de la o vreme le intră calea în codru și atunci numai iaca ce le iese înainte un om spîn și zice cu îndrăzneală fiului de crai: — Bun întîlnișul, voinice! Nu ai trebuință de slugă la drum? Prin locurile iestea e cam greu de călătorit singur; nu cumva să-ți iasă vro

dihanie ceva înainte și să-ți scurteze cărările. Eu cunosc bine pe aici și poate mai încolo să ai nevoie de unul ca mine.

— Poate să am, poate să n-am, zise fiul craiului, uitîndu-se țintă în ochii spînelui, dar acum deodată mă las în voia întîmplării.

Și apoi, dînd pîteni calului, pornește. Mai merge el înainte prin codru cît merge și la o strîmtoare numai iaca ce spînelul iar îi iese înainte, prefăcut în alte straie, și zice cu glas

subțiratic și necunoscut:

— Bună calea, drumețule.

— Bună să-ți fie inima, cum ți-i cătătura, zise fiul craiului.

— Cît despre inima mea, s-o dea Dumnezeu oricui, zice spînul, oftînd... Numai ce folos? Omul bun n-are noroc, asta-i știută. Rogu-te să nu-ți fie cu supărare, drumețule, dar fiindcă a venit vorba de așa, îți spun ca la un frate, că din cruda copilărie slujesc prin străini, și

încaltea nu mi-ar fi ciudă, cînd n-aș vrea să mă dau la treabă, căci cu munca m-am trezit. Dar așa, muncesc, muncesc și nu s-alege nimica de mine, pentru că tot de stăpîni calici mi-am avut parte. Și vorba ceea: La calic slujești, calic rămîi. Cînd aș da odată peste un stăpîn cum gîndesc eu, n-aș ști ce să-i fac să nu-l smintesc. Nu cumva ai trebuință de slugă, voinice? Cum te vîd, sameni a avea său la ră-runchi. De ce te scumpești pentru nimica toată, și nu-ți iei o slugă vrednică, ca să-ți fie mîna de ajutor la drum? Locurile aiestea sînt șugubețe; de unde știi cum vine întîmplarea, și, doamne ferește, să nu-ți cadă greu singur.

— Acum deodată încă tot nu, zise fiul craiului cu mîna pe buzdugan; m-oi mai sluji și eu singur, cum oi putea.

Și dînd iar pinteni calului, pornește mai răpede. Și mergînd el tot înainte prin codri întunecoși, de la un loc se închide calea și încep a i se încurca cărările, încît nu se mai pricepe fiul craiului acum, încotro să apuce și pe unde să meargă.

— Ptiu, drace, iaca în ce încurcătură am intrat. Asta-i mai rău decît poftim la masă, zise el. Nici tu sat, nici tu tîrg, nici tu nimica. De ce mergi înainte, numai peste pustietăți dai; parcă a pierit sămînța omenească de pe fața pămîntului. Îmi pare rău că n-am luat măcar spînul cel de-al doilea cu mine. Dacă s-a aruncat în partea mîne-sa, ce-i vinovat el? Tata așa a zis, însă la mare nevoie, ce-i de făcut? Vorba ceea: Rău-i cu rău, dar e mai rău făr' de rău! Și tot horhăind el cînd pe o cărare, cînd pe un drum

părăsit, numai iaca ce iar îi iese spînul înainte, îmbrăcat altfel și călare pe un cal frumos, și prefăcîndu-și glasul, începe a căina pe fiul craiului, zicînd:

— Sărmane omule, rău drum ai apucat. Se vede că ești străin și nu cunoști locurile pe aici. Ai avut mare noroc de mine, de n-ai apucat a coborî priporul ista, că erai prăpădit. Ia, colo deval, în înfundătura aceea, un taur grozav la mulți bezmetici le-a curmat zilele. Și eu, mai dăunăzi, cît mă vezi de voinic, de-abia am scăpat de dînsul, ca prin urechile acului. Întoarce-te înapoi, ori dacă ai de dus înainte, ie-ți în ajutor pe cineva. Chiar și eu m-aș tocmi la dumneata, dacă ți-a fi cu plăcere.

— Așa ar trebui să urmez, om bun — zise fiul craiului — dar ți-o spune drept: tata mi-a dat în grijă, cînd am pornit de acasă, ca să mă feresc de omul roș, iară mai ales de cel spîn, cît oi putea; să n-am de-a face cu dînșii nici în clin, nici în mîneacă; și dacă n-ai fi spîn, bucuros te-aș tocmi.

— Hei, hei, călătorule, dacă ți-i vorba de așa,

ai să-ți rupi ciochinele umblînd și tot n-ai să găsești slugă cum cauți dumneata, că pe aici sînt numai oameni spîni. Și-apoi cînd este la adicălea, te-aș întreba ca ce fel de zăticneală ai putea să întîmpini din pricina asta? Pesemne n-ai auzit vorba ceea, că de păr și de coate goale nu se plînge nimene. Și cînd nu sînt ochi negri, săruți și albaștri! Așa și dumneata: mulțamește lui Dumnezeu că m-ai găsit și tocmește-mă. Și dacă-i apuca o dată a te deprinde cu mine, știu

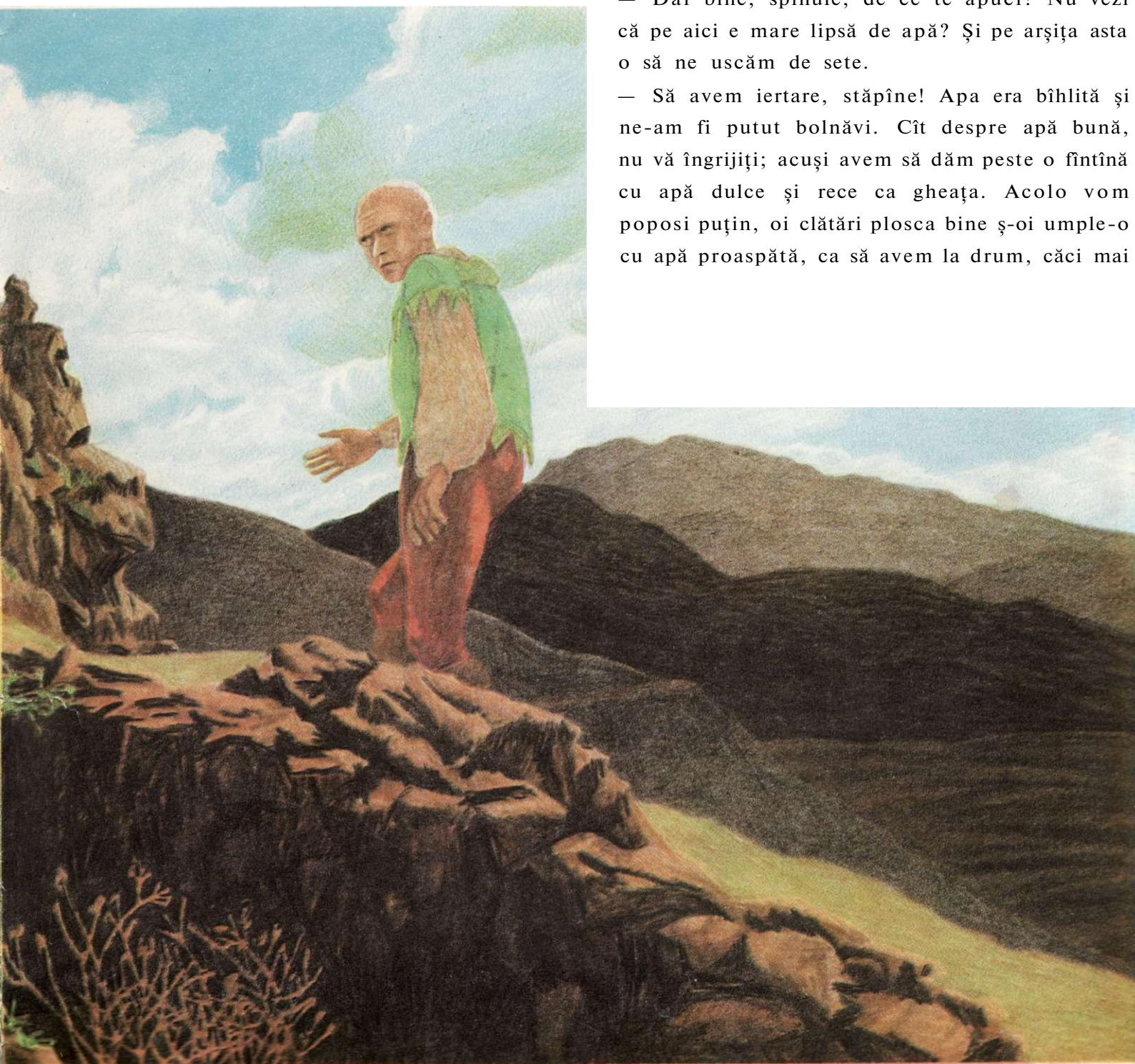
bine că n-am să pot scăpa ușor de dumneta, căci așa sînt eu în felul meu, știu una și bună: să-mi slujesc stăpînul cu dreptate. Hai, nu mai sta la îndoială, că mă tem să nu ne apuce noaptea pe aici. Și cînd ai avea încaltea un cal bun, calea, valea, dar cu smîrțogul ista îți duc vergile.

— Apoi dă, spînule, nu știu cum să fac, zise fiul craiului. Din copilăria mea sînt deprins a asculta de tată și tocmindu-te pe tine, parcă-mi vine

nu știu cum. Dar fiindcă mi-au mai ieșit pînă acum înainte încă doi spîni și cu tine al treilea, apoi mai îmi vine a crede că aiasta-i țara spînilor și n-am încotro, mort-copt, trebuie să te ieu cu mine, dacă zici că știi bine locurile pe aici. Și din două vorbe fiul craiului îl tocmește, și după aceea pornesc împreună să iasă la drum, pe unde arată spînul. Și mergînd ei o bucată bună, spînul se preface că-i e sete și cere plosca cu apă de la stăpînu-său. Fiul craiului i-o dă, și spînul cum o pune la gură, pe loc o și ia oțărîndu-se și varsă toată apa dintr-însa. Fiul craiului zice atunci supărat:

— Dar bine, spînule, de ce te apuci? Nu vezi că pe aici e mare lipsă de apă? Și pe arșița asta o să ne uscăm de sete.

— Să avem iertare, stăpîne! Apa era bîhilită și ne-am fi putut bolnăvi. Cît despre apă bună, nu vă îngrijiți; acuși avem să dăm peste o fîntînă cu apă dulce și rece ca gheața. Acolo vom poposi puțin, oi clătări plosca bine și-oi umple-o cu apă proaspătă, ca să avem la drum, căci mai

încolo nu prea sînt fîntîni, și din partea apei, mi se pare că i-om duce dorul.

Și cîrnind pe o cărare, mai merg ei oleacă înainte pînă ce ajung într-o poiană, și numai iaca ce dau de o fîntînă cu ghizdele de stejar și cu un capac deschis în lături. Fîntîna era adîncă și nu avea nici roată, nici cumpănă, ci numai o scară de coborît pînă la apă.

— Ei, ei! spînule, acum să te văd cît ești de vrednic, zise fiul craiului.

Spînul atunci zîmbește puțin și coborîndu-se în fîntînă umple întîi plosca ș-o pune la șold. Apoi mai stînd acolo în fund pe scară, aproape de fața apei, zice:

— Ei, da ce răcoare-i aici:

Chima răului

Pe malul pîrăului!

îmi vine să nu mai ies afară. Dumnezeu să

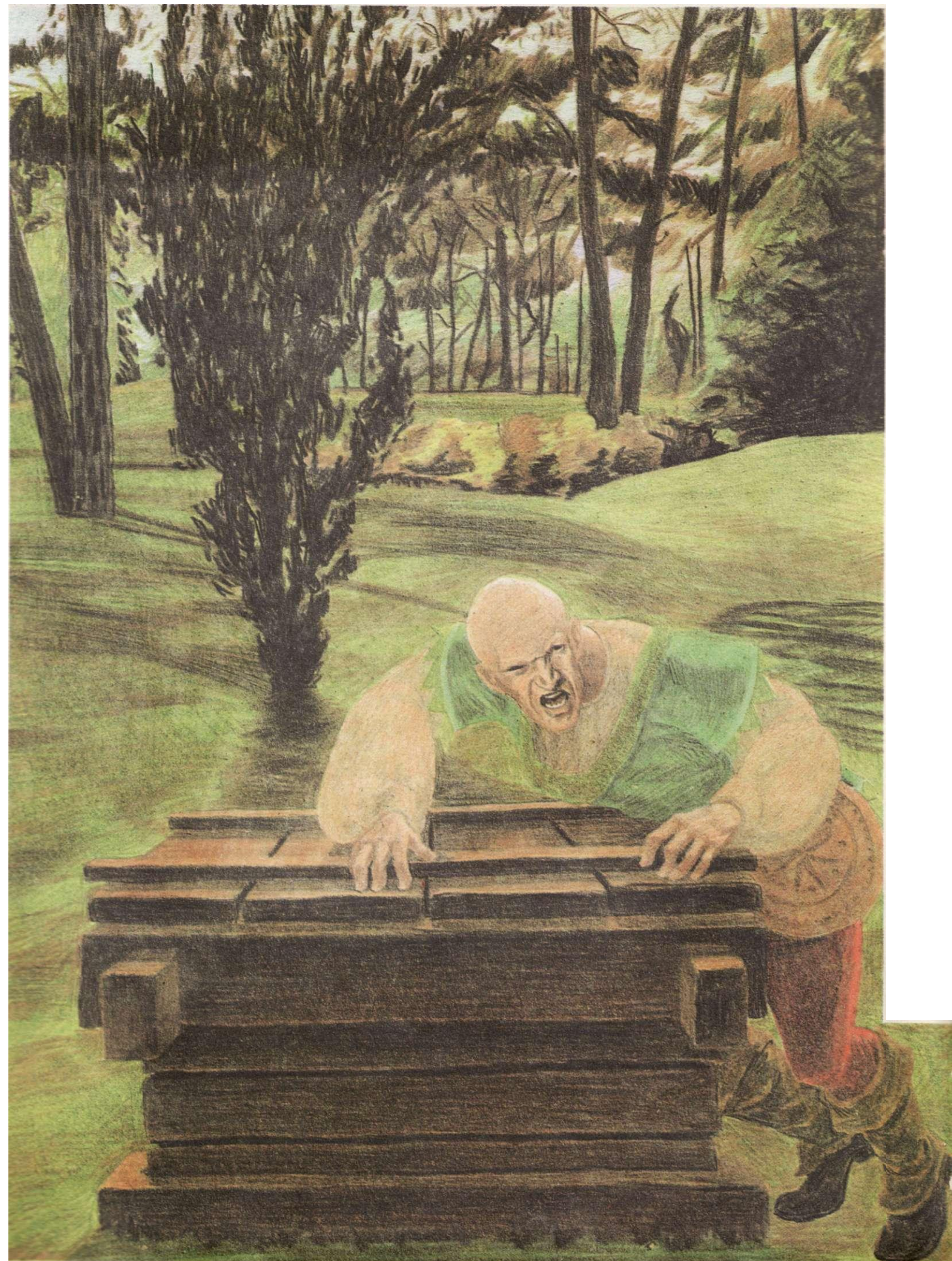
ușureze păcatele celui cu fîntîna, că bun lucru a mai făcut. Pe arșițele ieste, o răcoreală ca asta mult plătește! Mai șede el acolo puțin și apoi iese afară, zicînd:

— Doamne, stăpîne, nu știi cît mă simțesc de ușor, parcă îmi vine să zbor, nu altăceva. Ia vîră-te și dumneta oleacă, să vezi cum ai să te răcorești; așa are să-ți vie la îndămină după asta, de are să ți se pară că ești ușor cum îi pana...

POVESTEA LUI HARAP ALB

Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potrivește spînului și se bagă în fîntîna, fără să-i trăsnească prin minte ce i se poate întîmpla. Și cum sta și el acolo de se răcorea, spînul face tranc! capacul pe gura fîntîinii. Apoi se suie deasupra lui și zice cu glas răutăcios: — Alelei! fecior de om viclean, ce te găsești; tocmai de ceea ce te-ai păzit, n-ai scăpat. Ei, că bine mi te-am căptușit! Acum să-mi spui tu cine ești, de unde vii, și încotro te duci, că

de nu, acolo îți putrezesc ciolanele!

Fiul craiului, ce era să facă? Îi spune toate cu de-amănuntul, căci dă, care om nu tine la viață înainte de toate?

— Bine, atîta am vrut să aflu din gura ta, pui de viperă ce mi-ai fost, zice atunci spînul. Numai cată să fie așa, că de te-oi prinde cu oca mică, greu are să-ți cadă. Chiar acum aș putea să te omor, în voia cea bună, dar mi-i milă de tinerețele tale... Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii și să mai calci pe iarbă verde, atunci jură-mi-te pe ascuțișul paloșului tău că mi-i da ascultare și supunere întru toate, chiar și-n foc de ți-aș zice să te arunci. Și de azi înainte, eu să fiu în locul tău nepotul împăratului, despre care mi-ai vorbit, iară tu sluga mea; și atîta vreme să ai a mă sluji, pînă cînd îi muri și iar îi învia. Și oriunde vei merge cu mine, nu care cumva să bleștești din gură cătră cineva despre ceea ce a urmat între noi, că te-am șters de pe fața pămîntului. Îți place așa să mai trăiești, bine de bine; iară de nu, spune-mi verde în ochi, ca să știu ce leac trebuie să-ți fac...

Fiul craiului, văzîndu-se prins în clește și fără nici o putere, îi jură credință și supunere întru toate, lăsîndu-se în știrea lui Dumnezeu, cum a vrea el să facă. Atunci spînul pune mîna pe cartea, pe banii și pe armele fiului de crai și le ie la sine, apoi îl scoate din fîntînă și-i dă paloșul să-l sărute, ca semn de pecetluire a jurămîntului, zicînd:

— De acum înainte să știi că te cheamă *Harap Alb*; aista ți-i numele și altul nu.

După aceasta încalecă fiecare pe calul său și

pornesc, spînul înainte, ca stăpîn, Harap Alb în urmă, ca slugă, mergînd spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este. Și merg ei și merg cale lungă să le-ajungă, trecînd peste nouă mări, peste nouă țări și peste nouă ape mari, și într-o tîrzie vreme ajung la împărăție. Și cum ajung, spînul se înfășoșază înaintea împăratului cu carte din partea craiului. Și împăratul Verde, cetind cartea, are de bucurie că i-a venit nepotul, și pe dată îl și face cunoscut curții și fetelor sale, care îl primesc cu toată cinstea cuvenită unui fiu de crai și moștenitor al împăratului.

Atunci spînul, văzînd că i s-au prins minciunile de bune, cheamă la sine pe Harap Alb și-i zice cu asprime:

— Tu să șezi la grajd, nedezipit, și să îngrijești de calul meu ca de ochii din cap, că de-oi veni pe acolo și n-oi găsi trebile făcute după plac, vai de pielea ta are să fie. Dar pînă atunci na-ți o palmă, ca să ții minte ce ți-am spus. Băgat-ai în cap vorbele mele?

— Da, stăpîne, zise Harap Alb, lăsînd ochii în jos... Și ieșind, pornește la grajd.

Cu asta a voit spînul să-și arate arama și să facă pe Harap Alb ca să-i ieie și mai mult frica. Fetele împăratului, întîmplîndu-se de față cînd a lovit spînul pe Harap Alb, li s-au făcut milă de dînsul și au zis spînului cu binișorul:

— Vere, nu faci bine ceea ce faci. Dacă este că a lăsat Dumnezeu să fim mai mari peste alții, ar trebui să avem milă de dînșii, că și ei, sărmanii, sînt oameni!

— Hei, dragele mele vere — zice spînul cu

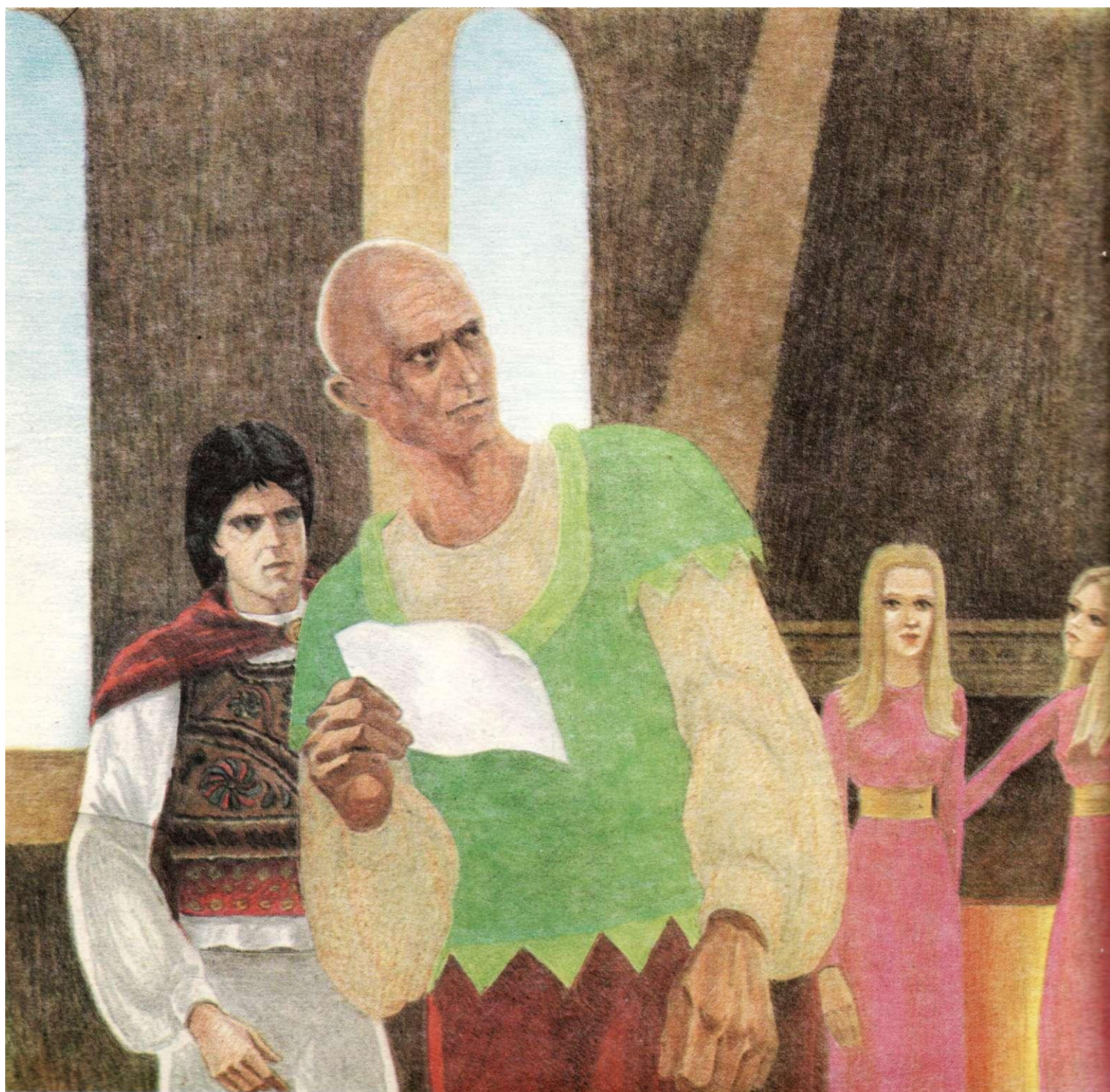
viclenia lui obișnuită — dumnevoastră încă nu știți ce-i pe lume. Dacă dobitoacele n-ar fi fost înfrîinate, de demult ar fi sfîșiet pe om și trebuie să știți că și între oameni, cea mai mare parte, sînt dobitoace care trebuiesc ținuți în frîu, dacă ți-i voia să faci treabă cu dînșii.

Ei apoi... zi că nu-i lumea de apoi. Să te ferească Dumnezeu, cînd prinde mămăliga coajă. Vorba ceea:

*Dă-mi Doamne, ce n-am avut,
Să mă mier ce m-a găsit.*

Fetele atunci au luat altă vorbă, dar din inima lor nu s-a șters purtarea necuviincioasă a spînu-lui, cu toate îndreptările și înrudirea lui, pentru că bunătatea nu are de-a face cu răutatea. Vorba ceea:

*Vita de vie tot învie,
Iară vița de boz tot răgoz.*

Și din ceasul acela, au început a vorbi ele în de ele, că spînul defel nu samănă în partea lor, nici la chip, nici la bunătate; și că Harap Alb, sluga lui, are o înfășoșare mult mai plăcută și samănă a fi mult mai omenos. Pesemne inima le spunea că spînul nu le este văr și de aceea nu-l puteau mistui. Așa îl urîse ele de tare acum, că dacă ar fi fost în banii lor, s-ar fi lepădat de spîn ca de Ucigă-l crucea. Dar nu aveau ce se face de împăratul, ca să nu-i aducă supărare.

Amu într-o una din zile, cum ședea spînul la ospăț împreună cu moșu-său, cu verele sale și cu alții cîți se întîmplase, li s-au adus mai la urmă la masă și niște sălăți foarte minunate. Atunci împăratul zice spînului:

— Nepoate, mai mîncat-ai sălăți de aceste, de cînd ești?

— Ba nu, moșule, zice spînul. Tocmai eram să vă întreb de unde le aveți, că tare-s bune!... O haraba întreagă aș fi în stare să mînînc și parcă tot nu m-aș sătura.

— Te crede moșul, nepoate, dar cînd ai ști cu ce greutate se capătă! Pentru că numai în grădina ursului, dacă-i fi auzit de dînsa, se afla sălăți de aceste și mai rar om care să poată lua dintr-însele și să scape cu viață.. Între toți oamenii din împărăția mea numai un pădurar se bizuiește la treaba asta. Și acela, el știe ce face, ce drege, de-mi aduce din cînd în cînd, așa cîte puține, de poftă.

Spînul, voind să piardă acum pe Harap Alb cu orice preț, zise împăratului:

— Doamne, moșule, de nu mi-a aduce sluga mea sălăți de aceste și din piatra sacă, mare lucru să fie!

— Ce vorbești, nepoate — zise împăratul — unul ca dînsul, și încă necunoscător de locurile acestea, cum crezi că ar putea face această slujbă?! Doar de ți-i greu de viața lui.

— Ia las, moșule, nu-i duce grija! Pun rămășag că are să-mi aducă sălăți întocmai ca aceste și încă multe, că știu eu ce poate el.

Ș-odată cheamă spînul pe Harap Alb și-i zice răstit:

— Acum degrabă să te duci cum îi ști tu și să-mi aduci sălăți de aceste din grădina ursului. Hai, ieși răpede și pornește, că nu-i vreme de pierdut. Dar nu cumva să le faci de altfel, că nici în borta șoarecului nu ești scăpat de mine.

Harap Alb iese mîhnit, se duce în grajd și începe a-și netezi calul pe coamă, zicînd:

— Ei, căluțul meu, cînd ai ști tu în ce năcaz am intrat! Sfînt să fie rostul tătîne-meu, că bine m-a învățat! Așa-i ca dacă n-am ținut samă de vorbele lui, am ajuns slugă la dîrloagă și acum, vrînd nevrînd, trebuie s-ascult că mi-i capul în primejdie?!

— Stăpîne — zise atunci calul — de acum înainte ori cu capul de piatră, ori cu piatra de cap, tot atîta-i; fii o dată bărbat și nu-ți face voie rea.. Încalecă pe mine și hai! Știu eu unde te-oi duce și mare-i Dumnezeu, ne-a scăpa el și din aceasta!

Harap Alb mai prinzînd oleacă la inimă, încalecă și se lasă în voia calului, unde a vrea el să-l ducă. Atunci calul pornește la pas, pînă ce iese mai

încolo, ca să nu-i vadă nimene. Apoi își arată puterile sale zicînd:

— Stăpîne, ține-te bine pe mine, că:

*Am să zbor lin ca vîntul,
Să cutreierăm pămîntul.*

Mare-i Dumnezeu și meșteru-i dracul. Helbet! vom putea veni de hac și spînului celuia; nu i-i vremea trecută.

Și odată zboară calul cu Harap Alb pînă la nouri, apoi o ia de-a curmezișul pămîntului:

*Pe deasupra codrilor,
Peste vîrful munților,
Peste apa mărilor.*

Și după aceea se lasă încet-încet într-un ostrov mîndru din mijlocul unei mări, lîngă o căsuță singuratică, pe care era crescut niște mușchi

pletos de o podină de gros, moale ca mătasa și verde ca buratecul.

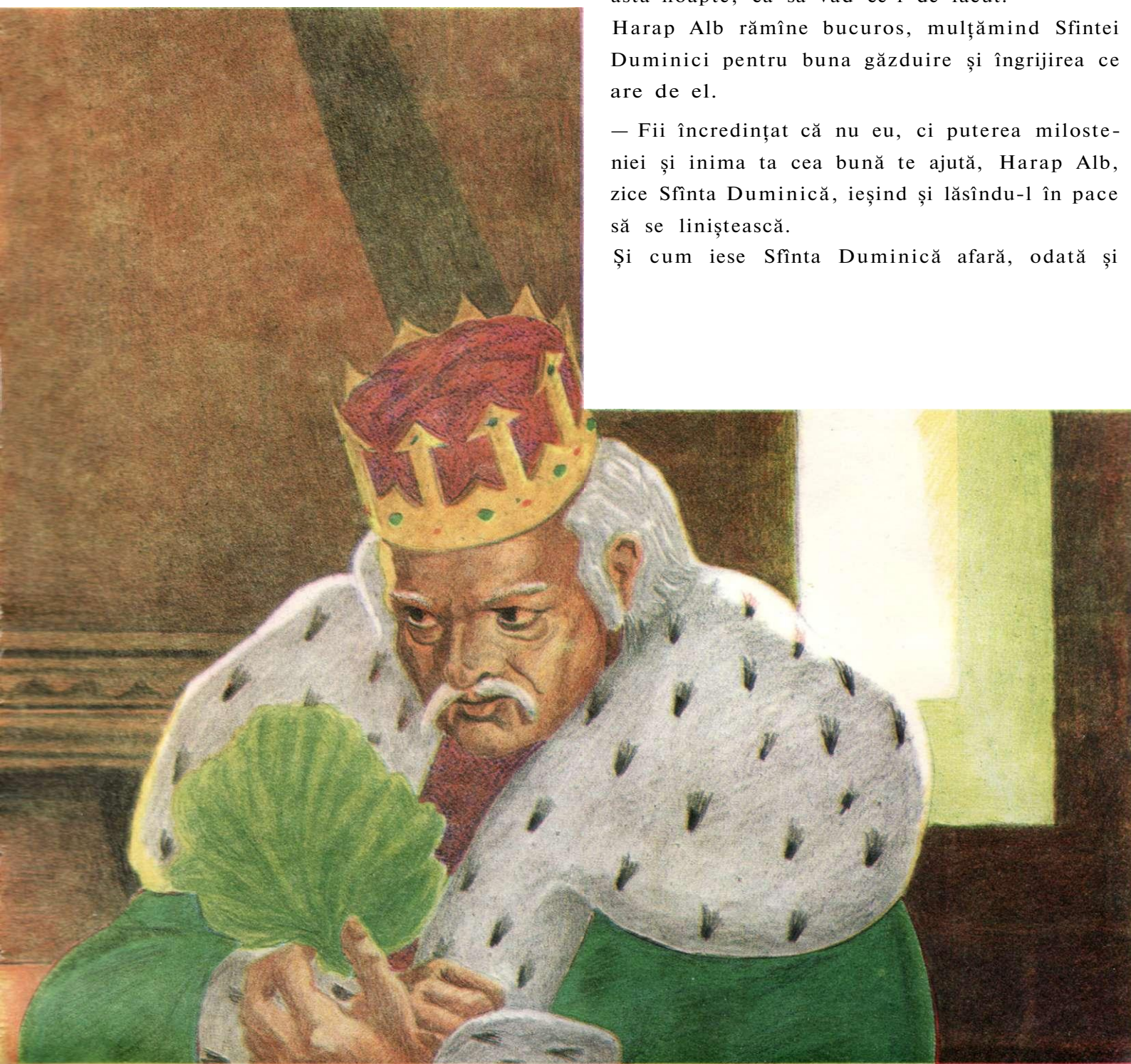
Atunci Harap Alb descalecă și spre mai mare mirarea lui, numai iaca-l întîmpină în pragul ușii cerșitoarea căreia-i dăduse el un ban de pomană înainte de pornirea lui de acasă.

— Ei, Harap Alb, așa-i că ai venit la vorbele mele că deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om? Află acum că eu sînt Sfînta Duminică și știu ce nevoie te-a adus pe la mine. Spînul vrea să-ți răpuie capul cu orice chip și de aceea te-a trimes să-i aduci sălăți din grădina ursului; dar i-or da ele o dată pe nas... Rămîi aici în astă-noapte, ca să văd ce-i de făcut.

Harap Alb rămîne bucuros, mulțămind Sfîntei Duminici pentru buna găzduire și îngrijirea ce are de el.

— Fii încredințat că nu eu, ci puterea milosteniei și inima ta cea bună te ajută, Harap Alb, zice Sfînta Duminică, ieșind și lăsîndu-l în pace să se liniștească.

Și cum iese Sfînta Duminică afară, odată și

pornește desculță prin rouă, de culege o poală de somnoroasă, pe care o fierbe la un loc cu o vadră de lapte dulce și cu una de miere, și apoi ia mursa aceea și iute se duce de o toarnă în fântîna din grădina ursului, care fîntînă era plină cu apă pînă în gură. Și mai stînd Sfînta Duminică oleacă în preajma fîntînii, numai iaca ce vede că vine ursul cu o falca în ceriu și cu una în pînă, mornăind înfricoșat. Și cum ajunge la fîntînă, cum începe a bea lacom la apă și a-și linge buzele de dulceața și bună-tatea ei. Și mai stă din băut și iar începe a mornăi; și iar mai bea cîte un răstimp și iar mornăiește, pînă ce de la o vreme încep a-i slăbi puterile și, cuprins de amețală, pe loc cade jos și adoarme mort, de puteai să tai lemne pe dînsul. Atunci Sfînta Duminică, văzîndu-l așa, într-o clipă se duce și deșteptînd pe Harap Alb chiar în miezul nopții, îi zice:

— îmbracă-te iute în pielea cea de urs care o ai de la tată-tău, apucă pe ici tot înainte și cum îi ajunge în răscrucile drumului, ai să și dai de grădina ursului. Atunci sai răpede înlăuntru, de-d ia sălăți într-ales și cîte-i vrea de multe, căci pe urs l-am pus eu la cale. Dar la toată întîmplarea, de-i vedea și-i vedea că s-a trezit și năvălește la tine, zvîrle-i pielea cea de urs și apoi fugi încoace spre mine cît îi putea. Harap Alb face cum îi zice Sfînta Duminică. Și cum ajunge în grădină, odată începe a smulge la sălăți într-ales și leagă o sarcină mare, mare, cît pe ce să n-o poată rîdica în spinare. Și cînd să iasă cu dînsa din grădină, iaca ursul se trezește și după dînsul, Gavril!

Harap Alb dacă vede reaua, i-aruncă pielea cea de urs, și apoi fuge cît ce poate cu sarcina în spate, tot înainte la Sfînta Duminică, scăpînd cu obraz curat.

După aceasta, Harap Alb, mulțămînd Sfintei Duminici pentru binele ce i-a făcut, îi sărută mîna, apoi își ia sălățile și încălecînd pornește spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste, înainte mult mai este. Și mergînd tot cum s-a dus, de la o vreme ajunge la împărăție și dă sălățile în mîna spînului. Împăratul și fetele sale văzînd aceasta, le-a fost de-a mira-re. Atunci spînul zice îngîmfat:

— Ei, moșule, ce mai zici?

— Ce să zic, nepoate! Ia, cînd aș avea eu o slugă ca aceasta, nu i-aș trece pe dinainte.

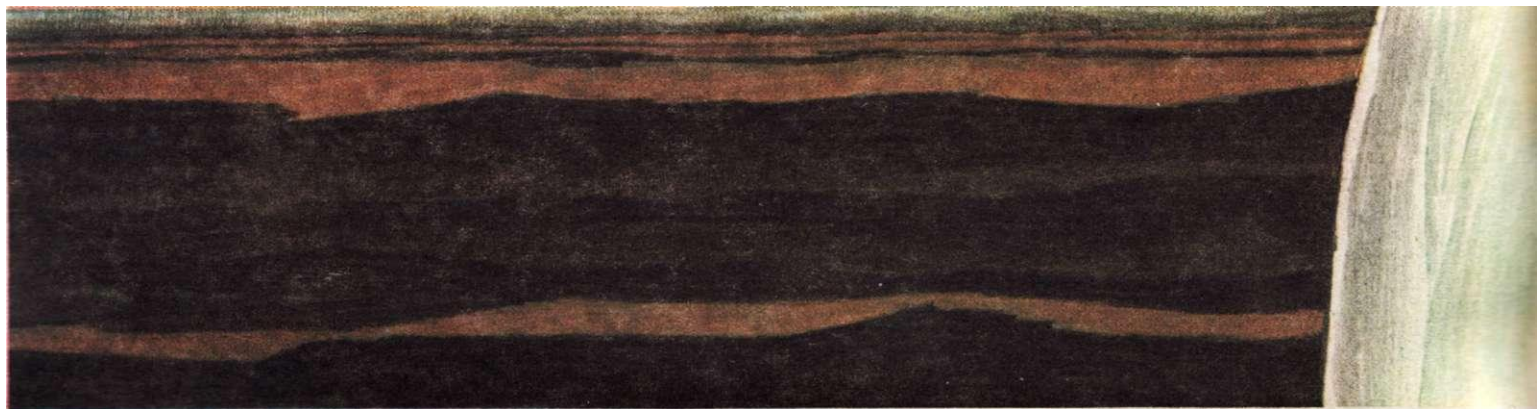
— D-apoi de ce mi l-a dat tata de acasă? Numai de vrednicia lui — zise spînul — căci altfel nu-l mai luam după mine ca să-mi încurce zilele.

La vro cîteva zile după aceasta, împăratul arată spînului niște pietre scumpe, zicînd:

— Nepoate, mai văzut-ai pietre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea, de cînd ești?

— Am văzut eu, moșule, felurite pietre scumpe, dar ca aceste, drept să-ți spun, n-am văzut. Oare pe unde se pot găsi așa pietre?

— Pe unde să se găsească, nepoate! Ia în pădurea cerbului. Și cerbul acela este bătut tot cu pietre scumpe, mult mai mari și mai frumoase decît aceste. Mai întîi cică are una în frunte, de strălucește ca un soare. Dar nu se poate apropie nime de cerb, căci este solomonit și nici un fel de armă nu-l prinde; însă el, pe care l-a zări, nu

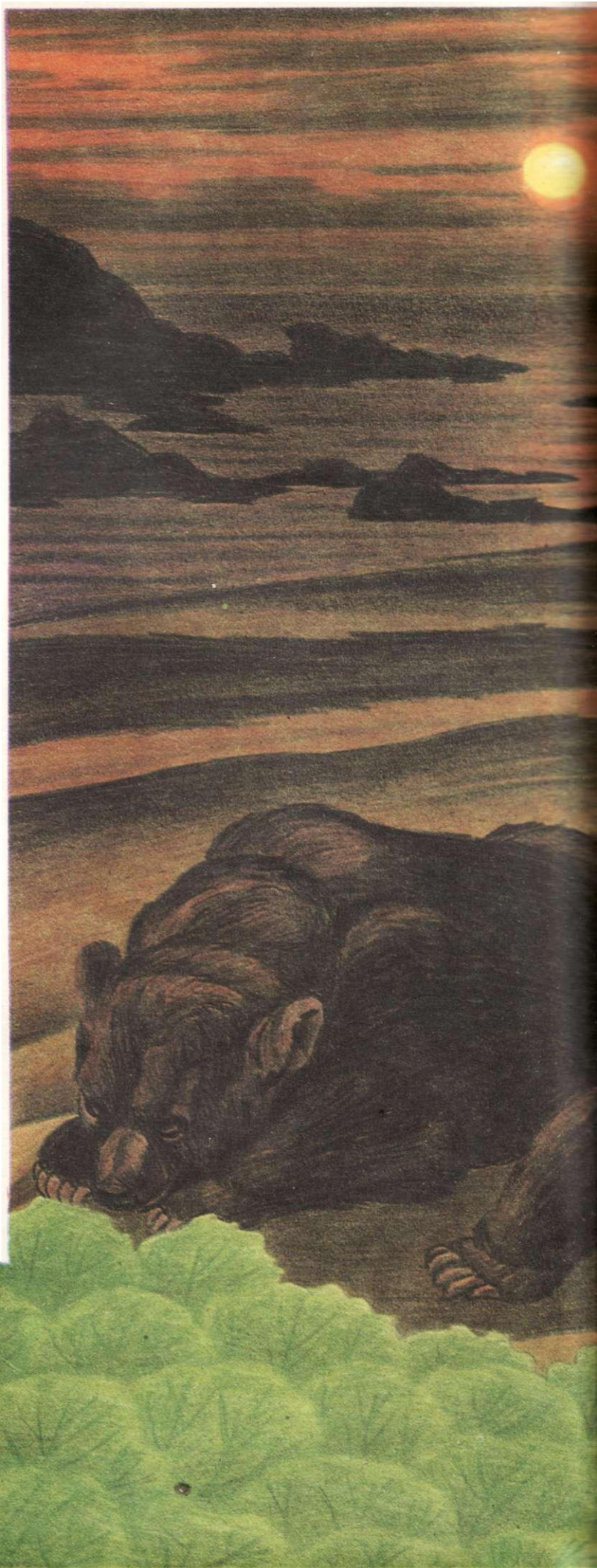

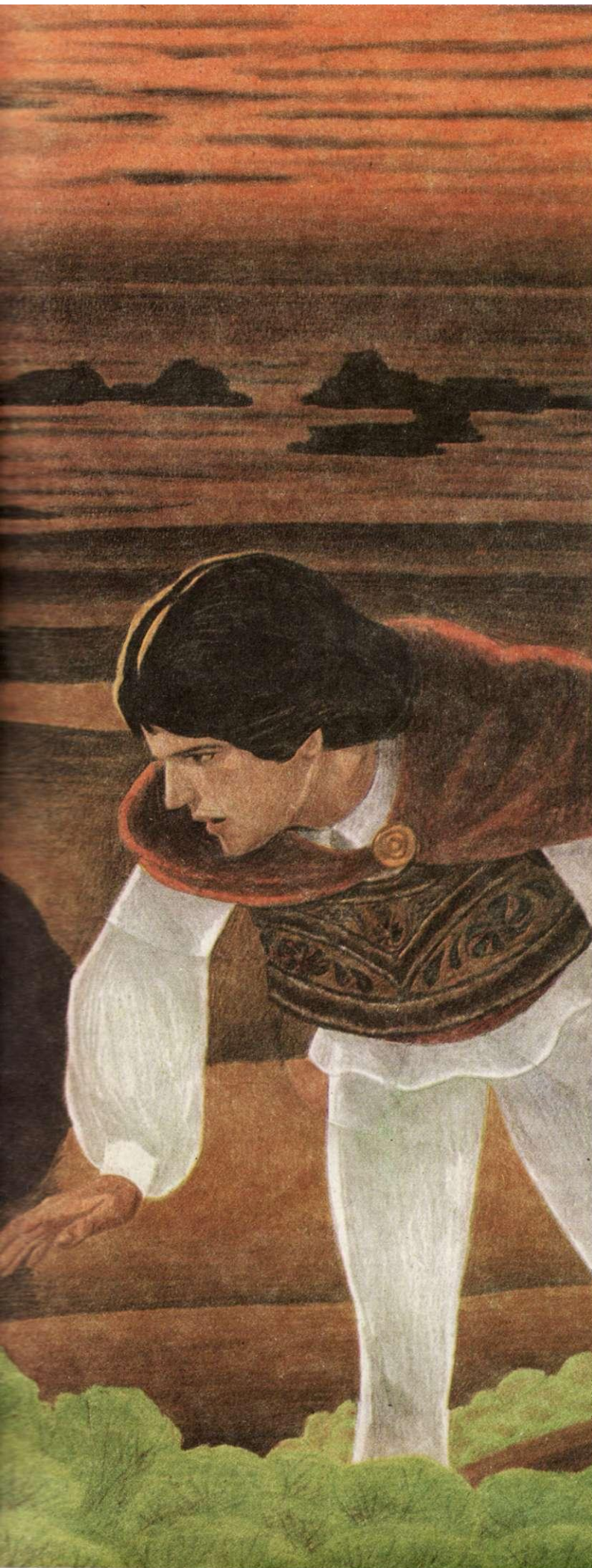
mai scapă cu viață. De aceea fuge lumea de dînsul de-și scoate ochii; și nu numai atîta, dar chiar cînd se uită la cineva, fie om sau orice dihanie a fi, pe loc rămîne moartă. Și cîcă o mulțime de oameni și de sălbătăciuni zac fără suflare în pădurea lui numai din astă pricină. Se vede că este solomonit, întors de la țîță sau dracul mai știe ce are, de-i așa de primejdios. Dar cu toate aceste, trebuie să știi, nepoate, că unii oameni îs mai a dracului decît dracul; nu se astîmpără nici în ruptul capului; măcar că au pățit multe, tot cearcă prin pădurea lui să vadă nu l-or putea găbui cumva? Și care din ei are îndrăzneală mare și noroc și mai mare, umblînd pe acolo, găsește din întîmplare cîte o piatră de aceste, picată de pe cerb, cînd se scutură el la șapte ani o dată, și apoi acelui om nu-i trebuie altă negustorie mai bună. Aduce piatra la mine și i-o plătesc cît nu face; ba încă sînt bucuros că o pot căpăta. Și află, nepoate, că asemenea pietre fac podoaba împărăției mele; nu se găsesc altele mai mari și mai frumoase decît aceste la nici o împărăție, și de aceea s-a dus vestea despre ele în toată lumea. Mulți împărați și crai înadins vin să le vadă și li-i de-a mirarea de unde le am.

— Doamne, moșule — zise atunci spînul — să nu te superi, dar nu știu ce fel de oameni fricoși aveți pe aici... Eu pun rămășag pe ce vrei, că sluga mea are să-mi aducă pielea cerbului aceluia cu cap cu tot, așa împodobit cum este.

Ș-odată cheamă spînul pe Harap Alb și-i zice:

— Du-te în pădurea cerbului, cum îi ști tu, și

măcar fă pe dracul în patru sau orice-i face, dar numaidecît să-mi aduci pielea cerbului cu cap cu tot, așa bătute cu pietre scumpe, cum se găesc. Și doar te-a împinge păcatul să clinești vreo piatră din locul său, iară mai ales acea mare din fruntea cerbului, c-apoi atîta ți-i leacul. Hai, pornește iute, că nu-i vreme de pierdut.

Harap Alb vede el bine unde merge treaba, că doar nu era din butuci; dar neavînd încotro, iese mîhnit, se duce iar în grajd la cal și, netezîndu-l pe coamă, îi zice:

— Dragul meu căluș, ia grea belea m-a vîrît iar spînuî. De-oi mai scăpa și din asta cu viața, apoi tot mai am zile de trăit. Dar nu știu, zău, la cît mi-a sta norocul.

— Nu-i nimica, stăpîne, zise calul, Capul de-ar fi sănătos, că belelele curg gîrlă. Poate ai primit poroncă să jupești piatra morii și să aduci pielea la împărăție?

— Ba nu, călușul meu: alta și mai înfricoșată, zise Harap Alb.

— Vorbă să fie, stăpîne, că tocmai-i gata, zise calul. Nu te teme, știu eu, năzdrăvăanii de-ale spînelui; și să fi vrut, de demult i-aș fi făcut pe obraz, dar lasă-l sa-și mai joace calul. Ce gîndești? Și unii ca aceștia sînt trebuitori pe lume cîteodată, pentru că tac pe oameni să prindă la minte... Zi și dumneta că ai avut să tragi un păcat strămoșesc. Vorba ceea: Părinții mînîncă aguridă și fiilor li se strepezesc dinții. Hai, nu mai sta la gînduri; încalecă pe mine și pune-ți nădejdea în Dumnezeu, că mare-i puterea lui; nu ne-a lăsa el să suferim

îndelung. Cum vrei? Ce-i e scris omului în frunte-i e pus. Dar mare-i Cel de sus! S-or sfîrși ele și aceste de la o vreme.

Harap Alb atunci încalecă și calul pornește la pas, pînă ce iese mai încolo departe, ca să nu-i ieie lumea la ochi.

Si apoi încordîndu-se și scuturîndu-se odată voinicește, iară și-arată puterile sale, zicînd:

*In înaltul ceriului,
Văzduhul pămîntului;
Pe deasupra codrilor.
Peste vîrful munților;
Prin ceața măgurilor,
Spre noianul mărilor;
La crăiasa zînelor,
Minunea minunilor
Din ostrovul florilor.*

Și zicînd aceste, odată și zboară cu Harap Alb

*In înaltul ceriului,
Văzduhul pămîntului;*

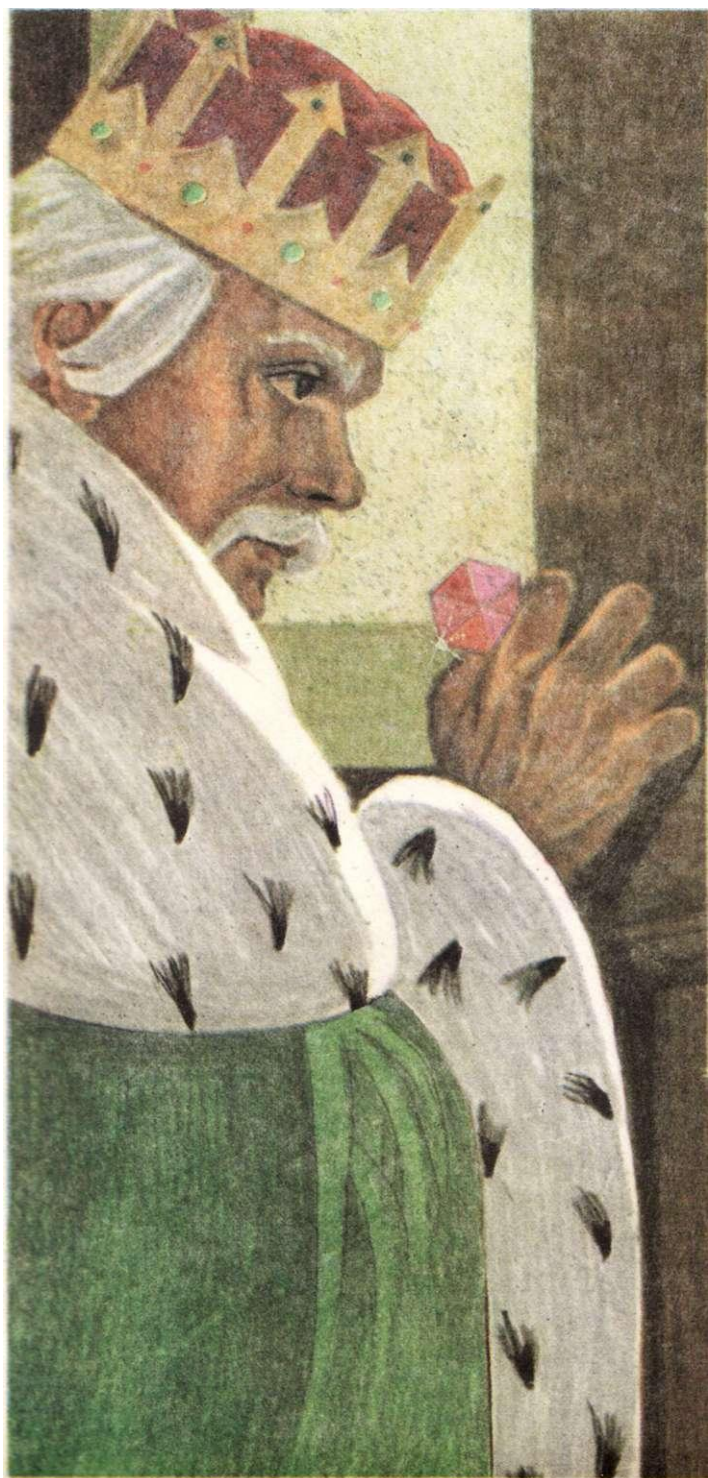
și o ie de-a curmeziș:

*De la nouri cătră soare
Printre lună și luceferi
Stele mîndre lucitoare,*

și apoi se lasă lin ca vîntul:

*In ostrovul florilor,
La crăiasa zînelor,
Minunea minunilor.*

Și cînd vîntul au aburit, iaca și ei la Sfînta Dumini-
nică iar au sosit. Sfînta Dumini-
că era acasă, și
cum a văzut pe Harap Alb poposind la ușa ei,
pe loc l-a întîmpinat și i-a zis cu blîndeță:

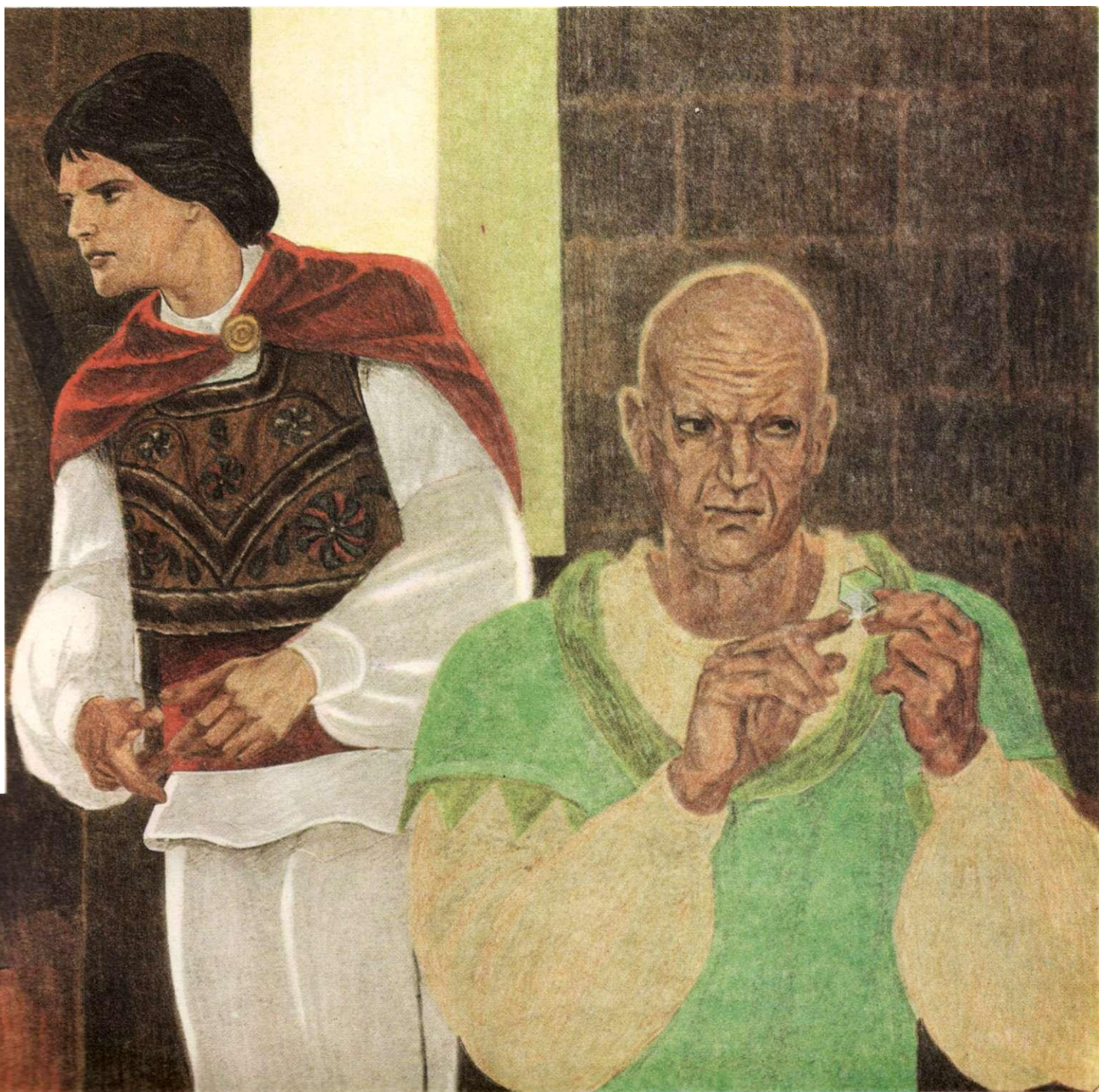
— Ei, Harap Alb, așa-i că iar te-a ajuns nevoia de mine?

— Așa este, măicuță, răspunse Harap Alb, cufundat în gînduri și galbăn la față, de parcă-i luase pînza de pe obraz. Spînul vrea să-mi răpuie capul cu orice preț. Și de aș muri mai degrabă, să scap o dată de zbucium: decît așa viață mai bine moarte de o mie de ori.

— Vai de mine și de mine, Harap Alb — zise Sfînta Duminică — parcă nu te-aș fi crezut așa slab de înger, dar după cît văd, ești mai fricos

decît o femeie. Hai, nu mai sta ca o găină plouată. Rămîi la mine în astă-noapte și ț-o-i da eu vrun ajutor. Mare-i Dumnezeu! N-a mai fi el după gîndul spînului, însă mai rabdă și tu, fătul meu, că mult ai avut de răbdat și puțin mai ai. Pîn-acum ț-a fost mai greu, dar de acum înainte tot așa are să-ți fie, pînă ce-i ieși din slujba spînului, de la care ai să tragi multe năcazuri, dar ai să scapi din toate cu capul teafăr, pentru că norocul te ajută.

— Poate așa să fie, măicuță — zise Harap

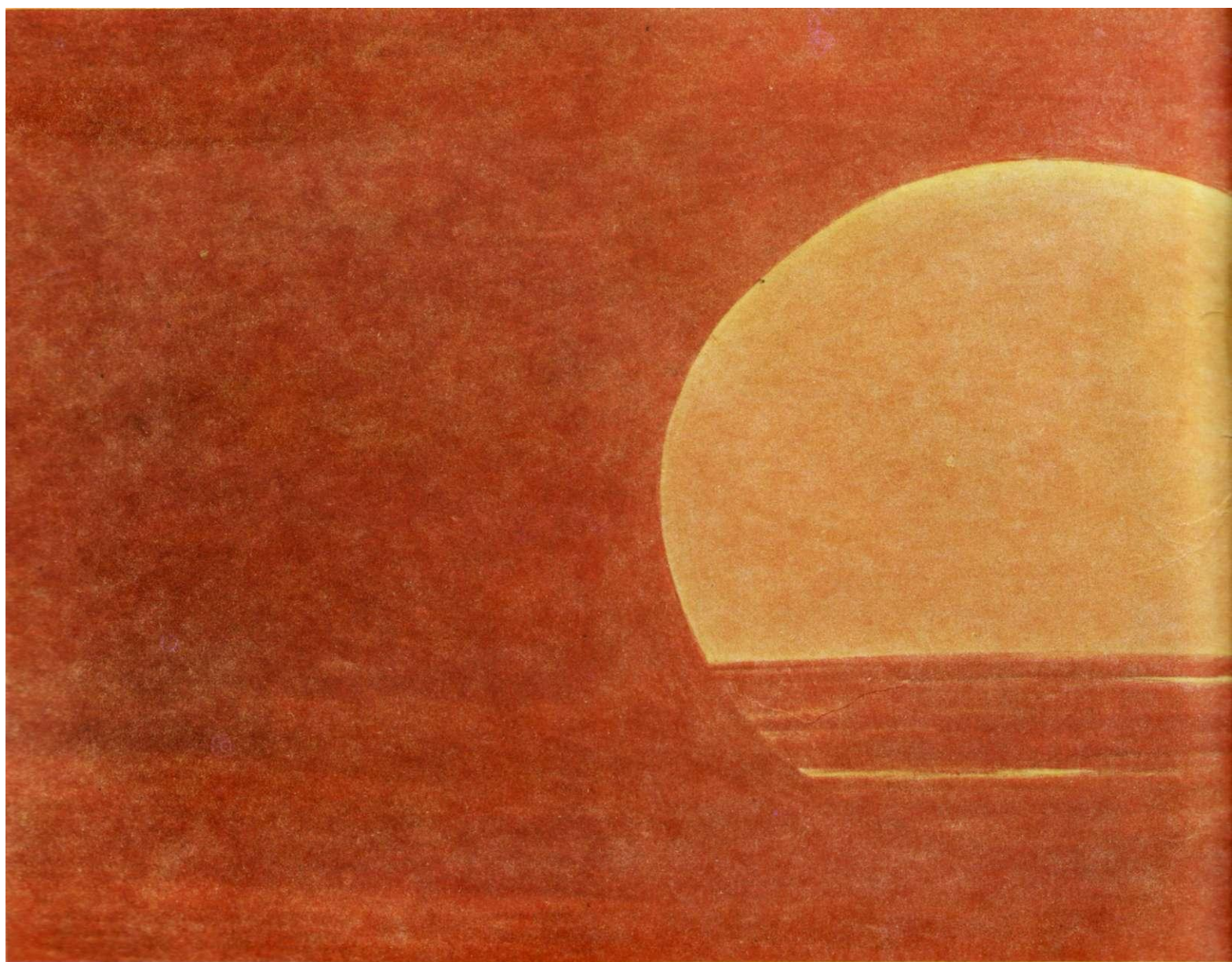

Alb — dar prea multe s-au îngrămădit deodată pe capul meu.

— Cîte a dat Dumnezeu, Harap Alb — zise Sfînta Duminică — așa a trebuit să se întîmple și n-ai cui bănuî: pentru că nu-i după cum gîndește omul, ci-i după cum vrea Domnul. Cînd vei ajunge și tu odată mare și tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir-a-păr și vei crede celor asupriți și năcăjiți, pentru că știi acum ce e năcazul. Dar pînă atunci mai rabdă, Harap Alb, căci cu răbdarea îi frigi pielea...

Harap Alb, nemaivînd ce zice, mulțamește lui Dumnezeu și de bine și de rău, și Sfîntei Dumini-
nici pentru buna găzduire și ajutorul făgăduit.
— Ia, acum mai vii de acasă, fătul meu. Zică

cine a zice și cum a vre să zică, dar cînd este să dai peste păcat, dacă-i înainte, te silești să-l ajungi, iar dacă-i în urmă, stai și-l aștepti. Mă rog, ce mai la deal la vale? Așa e lumea asta, și de ai face ce ai face, rămîne cum este ea, nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului. Vorba ceea: Zi-i lume și te mîntuie. Dar ia să lăsăm- toate la o parte, și pînă la una la alta, hai să vedem ce-i de făcut cu cerbul, că spînul te-a fi așteptînd cu nerăbdare. Și dă! stăpîn nu-i? Trebuie să-l ascuți. Vorba ceea: Leagă calul unde zice stăpînul. Și odată scoate Sfînta Duminică obrăzarul și sabia lui Statu-Palmă-Barba-Cot, de unde le avea și, dîndu-le lui Harap Alb, zice:

— Ține aceste, că au să-ți fie de mare trebuință, unde mergem. Și chiar haidem cu ajutorul Domnului, să isprăvim odată și trebușoara asta. Și pe la cîntatul cucușilor, se ie Sfînta Duminică împreună cu Harap Alb și se duc în pădurea cerbului. Și cum ajung în pădure, sapă o groapă adîncă de un stat de om, lîngă un izvor, unde în fiecare zi, pe la amiază, venea cerbul de bea apă, apoi se culca acolo pe loc și dormea cît un bei, pînă ce asfințea soarele. Și după aceea, sculîndu-se o lua în porneală și nu mai da pe la izvor iar pînă a doua zi pe la amiază.

— Ei, ei! acum groapa este gata, zise Sfînta Duminică. Tu, Harap Alb, rămîi aici într-însa toată ziua și iaca ce ai de făcut: pune-ți obră-

zarul cum se pune, iară sabia să n-o slăbești din mîină; și de-amiază cînd a veni cerbul aici la izvor să beie apă, și s-a culca și-a adormi cu ochii deschiși, cum i-i feliușagul, tu, îndată ce li-i auzi horăind, să ieși încetișor și să potrivești așa ca să-i zbori capul dintr-o singură lovitură de sabie și apoi răpede să te arunci în groapă și să șezi acolo într-însa pînă după asfințitul soarelui. Capul cerbului are să te strige pînă atunci mereu pe nume, ca să te vadă, dar tu nu cumva să te îndupleci de rugămintea lui și să te ițești la dînsul, că are un ochi otrăvit și, cînd l-a pironi spre tine, nu mai trăiești. Însă cum a asfințit soarele, să știi că a murit cerbul. Și atunci să ieși fără frică, să-i jupești

pielea, iară capul să-l iei așa întreg cum se găsește, și apoi să vii pe la mine.

Și așa Sfinta Duminica se ie și se întoarne singură acasă, iară Harap Alb rămîne de pîndă în groapă. Și cînd pe la amiază, numai iaca ce aude Harap Alb un muget înădușit: cerbul venea boncăluind. Și ajungînd la izvor, odată și începea a be hîlpav la apă rece; apoi mai boncăluiește și iar mai be cîte un răstimp, și iar mai boncăluiește și iar mai be, pînă ce nu mai poate. După aceea începe a-și arunca țarnă după cap ca buhaiul, și apoi scurmînd de trei ori cu piciorul în pămînt se tologește jos pe pajiște, acolo pe loc; mai rumegă el cît mai rumegă și pe urmă se așterne pe somn, și unde nu începe a mîna porcii la jir.

Harap Alb, cum îl aude horăind, iese afară încetișor, și cînd îl croiește odată cu sabia pe la mijlocul gîtului, îi și zboară capul cît colo de la trup, și apoi Harap Alb se aruncă fără sine în groapă, după cum îl povățuise Sfînta Duminică. Atunci sîngele cerbului odată a și-nceput a curge gîlgîind și a se răspîndi în toate părțile, îndreptîndu-se și năboind în groapă peste Harap Alb, de cît pe ce era să-l înece. Iară capul cerbului, zvîrcolindu-se dureros, striga cu jale, zicînd:

— Harap Alb, Harap Alb! De nume ți-am auzit, dar de văzut nu te-am văzut. Ieși numai oleacă, să te văd încaltea, vrednic ești de comoara ce ți-o las, și apoi să mor cu plăcere, dragul meu. Dar Harap Alb tăcea molcum și de-abia își putea descleșta picioarele din sîngele închegat

care era mai-mai să umple groapa.

În sfișit, mai strigă el capul cerbului, cât mai strigă, însă Harap Alb nici nu răspunde, nici se arată și de la o vreme se face tăcere. Și așa, după asfințitul soarelui, Harap Alb iese din groapă, jupește pielea cerbului cu băgare de samă, să nu smintească vro piatră din locul ei, apoi ie capul întreg așa cum se găsea și se duce la Sfînta Duminică.

— Ei, Harap Alb — zise Sfînta Duminică — așa-i că am scos-o la capăt și asta?

— Așa; cu ajutorul lui Dumnezeu și cu al sfinției voastre — răspunse Harap Alb — am izbutit, măicuță, să facem și acum pe cheful spînului, rămînere-aș păgubaș de dînsul să rămîn și să-l văd cînd mi-oi vede ceafa; atunci și nici atunci, că tare mi-i negru înaintea ochilor.

— Lasă-l, Harap Alb, în plata lui Dumnezeu, că ș-a da el spînul peste om vrodată; pentru că nu-i nici o faptă fără plată, zise Sfînta Duminică. Mergi de i le du și acestea, că i-or rămîne ele de cap odată.

Atunci Harap Alb, mulțămînd Sfîntei Duminici, îi sărută mîna, apoi încalecă pe cal și pornește tot cum a venit, mergînd spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvîntul din poveste înainte mult mai este... Și pe unde trecea, lumea din toate părțile îl înghesuia, pentru că piatra cea mare din capul cerbului strălucea, de se părea că Harap Alb soarele cu el îl ducea. Mulți crai și împărați ieșeau înaintea lui Harap Alb, și care dincotro îl ruga, unul să-i deie bănărit cât a cere el, altul să-i deie fata și jumătate

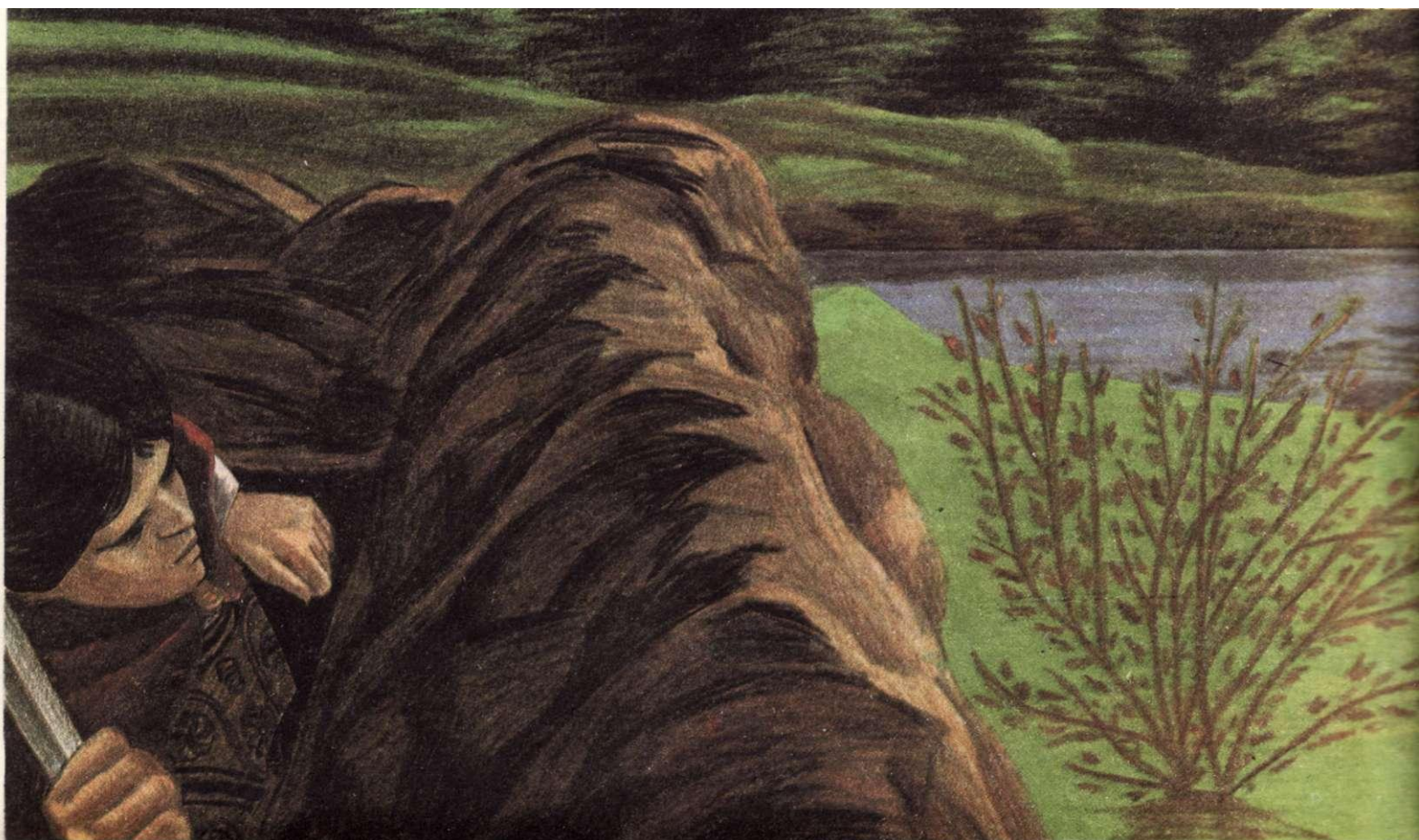
de împărăție, altul să-i deie fata și împărăția întreagă pentru asemenea odoare. Dar Harap Alb ca de foc se ferea și, urmîndu-și calea înainte, la stăpînul său le ducea. Și întru una din sări, cum ședea spînul împreună cu moșu-său și cu verele sale sus într-un foișor, numai iaca ce zăresc în depărtare un sul de raze scînteitoare care venea înspre dînșii; și de ce se apropia, de ce lumina mai tare, de li fura vederile. Și deodată toată suflarea s-a pus în mișcare: lumea de pe lume, fiind în mare nedumerire, alerga să vadă ce minune poate să fie. Și cînd colo, cine era? Harap Alb, care venea în pasul calului, aducînd cu sine pielea și capul cerbului, pe care le-au și dat în mîna spînului. Le vederea acestei minunății, toți au rămas încremeniți, și uitîndu-se unii la alții, nu știau ce să zică. Pentru că în adevăr era și lucru de mirare!

Dar spînul, cu viclenia sa obișnuită, nu-și pierde cumpătul și, luînd vorbă, zice împăratului:

— Ei, moșule, ce mai zici? Adevritu-s-au vorbele mele?

— Ce să mai zic, nepoate, răspunse împăratul uimit. Ia să am eu o slugă așa de vrednică și credincioasă ca Harap Alb, aș pune-o la masă cu mine, că mult prețuiește omul acesta.

— Ba să-și puie pofta-n cui, răspunse spînul cu glas răutăcios. Asta n-aș face-o eu, de-ar mai fi el pe cît este; doar nu-i frate cu mama, să-l pun în capul cinstei. Eu știu, moșule, că sluga-i slugă și stăpînu-i stăpîn; s-a mîntuit vorba. Na, na, na! d-apoi pentru vrednicia lui mi l-a dat tata, căci altfel de ce l-aș fi mai luat cu mine? Hei, hei! Nu știți dumnevoastră ce poam-a dracului e Harap Alb aista. Pînă l-am dat la brazdă, mi-am stupit sufletul cu dînsul. Numai eu îi vin de hac. Vorba ceea: Frica păzește bostănăria. Alt stăpîn în locul meu nu mai face brînză cu Harap Alb cît îi lumea și pămîntul. Ce te potrivești, moșule? Cum văd eu, dumneta prea întri în voia supușilor. De aceea nu-ți dau cerbii pietre scumpe și urșii sălăți. Mie unuia știu că nu-mi suflă nimene în borș; cînd văd că mîța face mărăzuri, Ț-o strîng de coadă, de mănîncă și mere pădurețe,

căci n-are încotro... Dacă Ț-a ajuta Dumnezeu să mă rînduiești mai degrabă în locul dumitale, îi vedea, moșule dragă, ce prefacere are să ieie împărăția; n-or mai ședea lucrurile tot așa moarte, cum sînt. Pentru că știi vorba ceea: Omul sfințește locul... Fost-ai și dumneta la tinerețe, nu zic, dar acum îți cred; dă, bătrînețe nu-s? Cum n-or sta trebile baltă!

În sfîrșit spînului îi mergea gura ca pupăza, de a amețit pe împăratul, încît a uitat și de Harap Alb și de cerb și de tot.

Fetele împăratului însă priveau la verișor... cum privește cînele pe mîță și li era drag ca sarea-n ochi, pentru că le spunea inima ce om fără de lege este spînul. Dar cum erau să iasă ele cu vorba înaintea tatălui lor? Spînul n-avea de cine... Vorba ceea: Găsise un sat fără cîni și se primbla fără băț, că altă ce pot să zic?

La vreo cîteva zile după asta, împăratul făcu un ospăț foarte mare în cinstea nepotu-său, la care ospăț au fost poftiți cei mai străluciți oaspeți: împărați, crai, voievozi, căpitani oști-

rilor, maimarii orașelor și alte fețe cinstite.

În ziua de ospăț, fetele împăratului s-au pus cu rugămintă pe lângă spîn, să deie voie lui Harap Alb ca să slujească și el la masă. Spînul, nepuțindu-li strica hatîrul, chemă pe Harap Alb de față cu dînsele și-i învoi aceasta, însă cu tocmală ca în tot timpul ospățului să steie numai la spatele stăpînu-său și nici măcar să-și rîdice ochii la ceialalți meseni, «că de l-oi vedea obraznicindu-se cumva, acolo pe loc îi și tai capul».

— Auzit-ai ce am spus, slugă netrebnică? zise spînul, arătînd lui Harap Alb tăiușul paloșului pe care jurase credință și supunere spînului la ieșirea din fîntînă.

— Da, stăpîne — răspunse Harap Alb cu umilință — sînt gata la poronca luminării voastre. Fetele împăratului au mulțămît spînului și pentru atîta.

Amu, tocmai pe cînd era temeiul mesei și oaspeții, tot gustînd vinul de bun, începuse a se chiurchiului cîte oleacă, numai iaca o pasăre măiastră se vede bătînd la fereastă și zicînd cu glas muieratic:

— Mîncăți, beți și vă veseliți, dar de fata împăratului Roș nici nu gîndiți!

Atunci deodată tuturor mesenilor pe loc li s-au stricat cheful și au început a vorbi, care ce știa

și cum îi ducea capul: unii spuneau că împăratul Roș avînd inimă haină nu se mai satură de a vărsa sînge omenesc; alții spuneau că fata lui este o farmazoană cumplită și că din pricina ei se fac atîtea jertfe; alții întăreau spusele celorlalți, zicînd că chiar ea ar fi venit în chip de pasere de-a bătut acum la fereastă, ca să nu lese și aici lumea în pace. Alții ziceau că oricum ar fi, dar paserea aceasta nu-i lucru curat și că trebuie să fie un trimis de undeva, numai pentru a iscodi casele oamenilor. Alții mai fricoși își stupeau în sîn, menind-o ca să se întoarcă pe capul aceluia care a trimis-o. În sfîrșit unii spuneau într-un fel, alții în alt fel, și multe se ziceau pe sama fetei împăratului Roș, dar nu se știa care din toate acele vorbe este cea adevărată.

Spînul, după ce-i ascultă pe toți cu luare-aminte, clătină din cap și zise:

— Rău e cînd ai a face tot cu oameni care se tem și de umbra lor. Dumnevoastră, cinstiți oaspeți, se vede că pașteți boboci, de nu vă pricepeți al cui fapt e acesta.

Și atunci spînul răpede își ațintește privirea asupra lui Harap Alb și nu știu cum îl prinde zîmbind.

— Așa... slugă vicleană ce-mi ești? Vra să zică tu ai știință de asta și nu mi-ai spus? Acum degrabă să-mi aduci pe fata împăratului Roș,

de unde știi și cum îi ști tu. Hai, pornește! Și nu cumva să faci de alt fel, că te-ai dus de pe fața pământului.

Atunci Harap Alb, ieșind plin de mîhnire, se duce în grajd la cal și, netezîndu-l pe coamă și sărutîndu-l, zice:

— Dragul meu tovarăș, la grea nevoie m-a băgat iar spînul. Amu a scornit alta: cică să-i aduc pe fata împăratului Roș, de unde-oi ști. Asta-i curat vorba ceea:

*Poftim pungă la masa,
Dacă ți-ai adus de-acasă...*

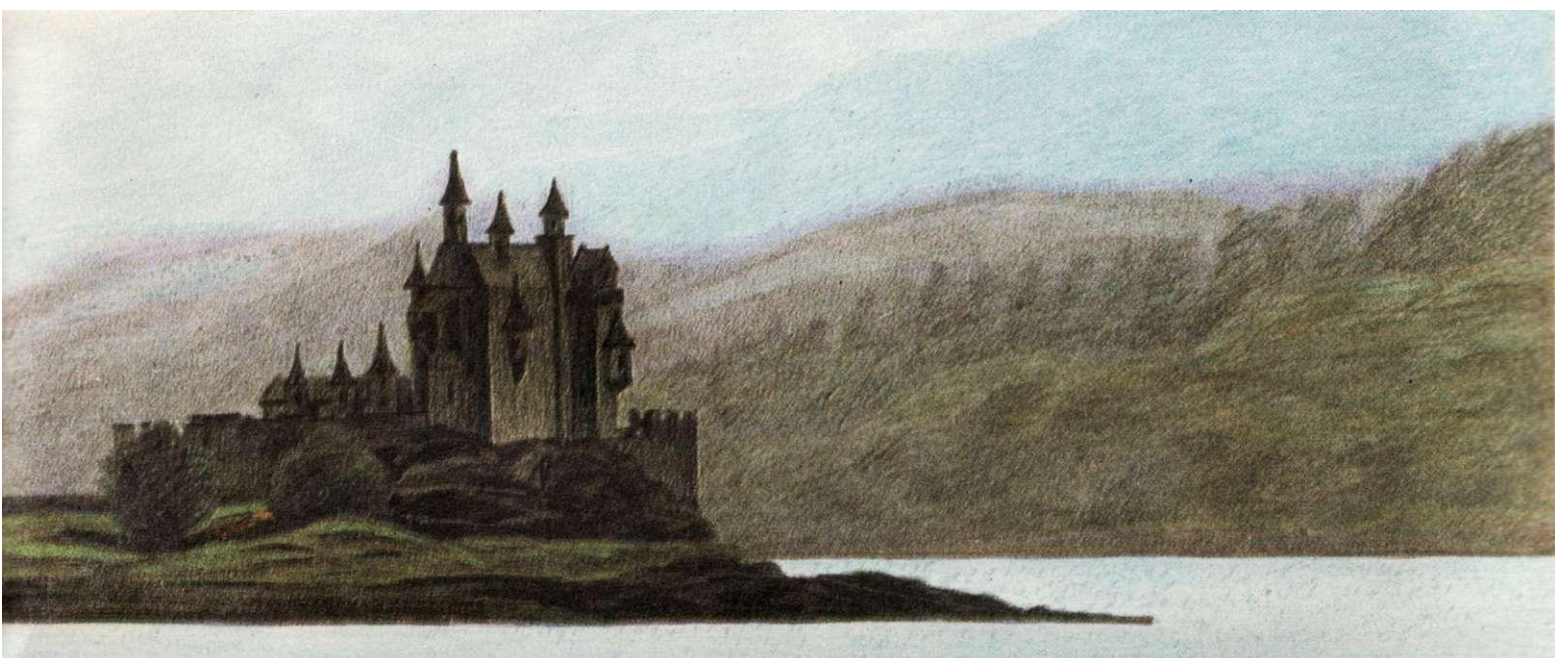
Se vede că mi s-a apropiat funia la par. Cine știe ce mi s-a mai întîmpla! Cu spînul tot am dus-o cum am dus-o, cîne-cînește, pînă acum. Dar cu omul roș nu știu, zău, la cît mi-a sta capul. Ș-apoi unde s-o fi găsinț acel împărat Roș și fata lui, care cică este o farmazoană cumplită, numai cel de pe comoară a fi știind! Parcă dracul vrăjește, de n-apuc bine a scăpa din una și dau peste alta, se vede că m-a născut mama într-un ceas rău, sau nu știu cum să mai zic, ca să nu greșesc înaintea lui Dumnezeu. Mă pricep eu tare bine ce ar trebui să fac, ca să se curme o dată toate aceste... Dar m-am deprins

a tîrîi după mine o viață ticăloasă. Vorba ceea: Să nu dea Dumnezeu omului cît poate el suferi. — Stăpîne — zise atunci calul, nechezînd cu înfocare — nu te mai olicăi atîta. După vreme rea, a fi el vrodată și senin. Dacă ar sta cineva să-și facă samă de toate cele, cum chitești dumneata, apoi atunci ar trebui să vezi tot oameni morți pe toate cărările... Nu fi așa de nerăbdător! De unde știi că nu s-or schimba lucrurile în bine și pentru dumneata?! Omul e dator să se lupte cît a putea cu valurile vieții, căci știi că este o vorbă: Nu aduce anul, ce aduce ceasul. Cînd sînt zile și noroc, treci prin apă și prin foc, și din toate scapi nevătămat. Vorba cîntecului:

*Fă-mă, mamă, cu noroc,
Și macar m-aruncă-n foc.*

Las' pe mine, stăpîne, că știu eu pe unde te-oi duce la împăratul Roș, pentru că m-au mai purtat o dată păcatele pe acolo cu tată-tău în tinerețele lui. Hai, încalecă pe mine și ține-te bine, că acum am să-mi arăt puterile chiar de aici de pe loc, în ciuda spînului, ca să-i punem venin la inimă.

Harap Alb atunci încalecă, și calul, nechezînd

o dată puternic, zboară cu dînsul:

*In înaltul ceriului,
Văzduhul pămîntului,*

și o ie de-a curmeziș:

*De la nouri cătră soare,
Pintre lună și luceferi,
Stele mîndre lucitoare.*

Și apoi de la o vreme începe a se lăsa lin ca vîntul și luînd de-a lungul pămîntul, merg spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că, cuvîntul din poveste înainte mult mai este.

Dar ia să vedem ce se mai petrece la masă după ducerea lui Harap Alb.

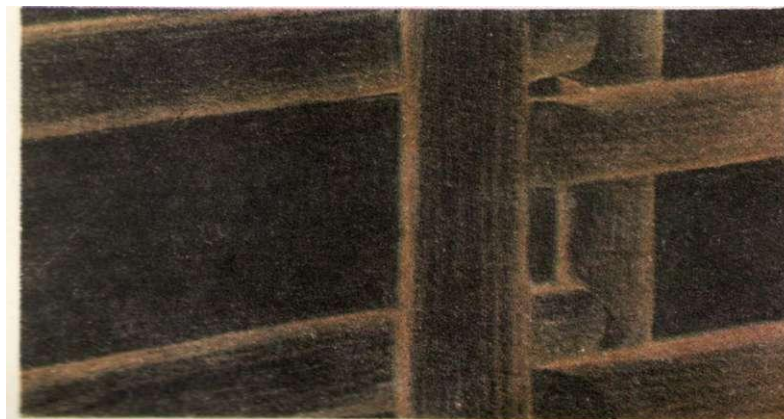
«Hei, hei! zise spînul în sine, tremurînd de ciudă. Nu te-am știut eu că-mi ești de aceștia, ca de mult îți făceam felul!... Dar trăind și nemurind, te-oi sluji eu, mai badeo!... Paloșul ista are să-ți știe de știre...»

— Ei, vedeți, moșule și cinstiți meseni, cum hrănești pe dracul, fără să știi cu cine ai de-a face? Dacă nu-s și eu puișor de om în felul meu, dar tot m-a tras Harap Alb pe șfară! Bine a zis, cine a zis, că unde-i cetatea mai tare, acolo bate dracul război mai puternic.

În sfîrșit, împăratul, fetele sale și toți oaspeții rămaseră încremeniți. Spînul, bodrogănind din gură, nu știa cum să-și ascundă ura, iară Harap Alb, îngrijit de ce i s-ar mai putea întîmpla în

urmă, mergea tot înainte prin locuri pustii și cu greu de străbătut.

Și cînd să treacă un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea și ea tocmai atunci podul. Ce să facă Harap Alb? Stă el oleacă și se sfătuiește cu gîndul: «Să trec peste dînsule, am să omor o mulțime; să dau prin apă, mă tem că m-oi îneca cu cal cu tot. Dar tot mai bine să dau prin apă, cum a da Dumnezeu, decît să

curm viața atîtor gîzulițe nevinovate.» Și zicînd Doamne ajută, se aruncă cu calul în apă, o trece înot dincolo la cea mai fără primejdie, și apoi își ie drumul înainte. Și cum mergea el, numai iacă i se înfătoșează o furnică zburătoare, zicînd: — Harap Alb, fiindcă ești așa de bun de Ț-a fost milă de viața noastră cînd treceam pe pod și nu ne-ai stricat veselia, vreu să-ți fac și eu un bine: na-ți aripa asta, și cînd îi avea vrodată

nevoie de mine, să dai foc aripii, și atunci eu împreună cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.

Harap Alb, strîngînd aripa cu îngrijire, mulțamește furnicii pentru ajutorul făgăduit și apoi pornește tot înainte.

Și mai merge el cît merge, și numai iaca ce aude o bîzîitură înădușită. Se uită el în dreapta, nu vede nimica; se uită în stînga, nici atîta; și cînd se uită în sus, ce să vadă? Un roi de albine se învîrteau în zbor pe deasupra capului său și umblau bezmetice de colo pînă colo, neavînd loc unde să se așeze. Harap Alb, văzîndu-le așa, i se face milă de dînsese, și luîndu-și pălăria din cap o pune pe iarbă la pămînt, cu gura-n sus, și apoi el se dă într-o parte. Atunci bucuria albinelor: se lasă jos cu toatele și se adună ciotcă în pălărie. Harap Alb, aflîndu-se cu părere de bine despre asta, aleargă în dreapta și în stînga și nu se lasă pînă ce găsește un buștihan putregăios, îl scobește cu ce poate, și-i face urdiniș. După aceea așază niște Țapuși într-însul, îl freacă pe dinăuntru cu cătușnică, cu sulcină, cu mătăciune, cu poala Sîntă Măriei și cu alte buruiene mirositoare și prielnice albinelor, și apoi luîndu-l pe umăr se duce la roi, răstoarnă albinele frumușel din pălărie în buștihan, îl întoarce binișor cu gura în jos, îi pune deasupra niște captălanii, ca să nu răzbată soarele și ploaia înlăuntru, și apoi, lăsîndu-l acolo pe cîmp între flori, își caută de drum.

Și cum mergea el mulțămît în sine pentru această facere de bine, numai iaca i se înfătoșază înainte crăiasa albinelor, zicîndu-i:

